

Minden háziasszony és anyja

Üdvözölhető, aki az egészség, takarékoság és józanság tekintetéből a Kathreiner-féle Kneipp-masszázsát követi (mely csak az ismert eredeti csomagokban való) használja.

Jod-forrás HALL FÜRDŐHELY.

Felső-Anztriában.

A kontinens legerősebb Jod-forrása görvélly és azon általános és különleges kör ellen, a melynél a jó fontos gyógyhatást képez. Kifűző fűrdőberendezések (Fűrdő- és ivókúra, begöngyölések, belégzések, masszázs, vill. fény és fürdő-fűrdők). Igen kedvező klimatikus viszonyok. Vasutállomás, Utirány Linz a D. Steyr-on v. Wels-en át.

Idény május 15-től szeptember 30-ig. (Fűrdők május 1-től-15-ig is szolgáltatnak.) Kimerítő prospectusok többféle nyelven a fűrdő-gondnokságtól Bad Hall-ban kérendők.

MARGIT-CRÈME, mely vegytiszt, sem higanyt, sem ólomot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arczkenőcs pár nap alatt eltávolítja a szőrt, a pattanást, a bőrtörést (Mitessz) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat, redőket, himlőhelyeket és az arczot bőrbőrre, simává és üdűvé varázsolja. Ár nagy üvegy 2 kor., kis üvegy 1 kor., Margit hölgy-por 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill., Margit fogpép (Zahnpaste) 1 kor., Margit arczvíz 1 kor. Hamisítványok bíróság üldözöttek. — Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **FÖLDES KELEMEN** gyógyszer. Arad.

Budapesti főraktár: Török József főleg. gyógyszer. Király-u. 12. és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszerárban.

Törv. védve. **Legjobb szereplő-szer.**

KWIZDA FLUID Kigyó-jel **TOURISTA-FLUID**

Erősítő és arcmegújító céljaitól eredően, arccal használják az összes turisták, katonák, vadászok és lovagok nagyobb túroknál. ÜVEG ÁRA 2 KORONA, 1/2 ÜVEG ÁRA 1 KORONA 20 FILLER.

Valódi csak fele példajeggyel. Kapható az összes gyógyszerárban.

KREISAPOTHEKE KORNIEBURG BECS mellel.

Főraktár Magyarországon részére: **Török József** gyógyszerár Király-utca 12. 8844

Szépség és egészség.

Kinek van szeplője? pattanás vagy bármilyen arcz, az használja a teljesben ártalmatlan Rozsnyay-féle világhírű **Serail-arczenőcsöt,** mely az arcbőrt rövid időn belül, tisztává és üdűvé teszi. Egy üvegy 1/40 kor. Egy kis üvegy 1/80 kor. Serail-szappan egy doboz 60 fill., Serail-hölgy-por egy doboz 1/40 kor. Kifűző és valódi Szépség egy üvegy 80 fill.

A t. sz. közönség szíves figyelmébe ajánljuk, hogy mindezen készítményeink törvényesen bejegyzett védjeggyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságharcot dőrtőlja.

Kapható ROZSNYAY MÁTYÁS győgytárban Arad, Szabadság-tér. Budapest: Török József és dr. Egger Leo (Nádor) gyógyszerárban, valamint minden magyarországi gyógyszerárban.

Parád gyógyfürdő

Vastímós fürdővel és hidegvízgyógyintéssel, gyógy- és kén-savanyuvíz és természetes arczon vastartalmú forrásokkal. Lakások újonnan épült 20 oleó szobával kibővítetek, a vendégek élelmiszereit Versey István főbíró konyhája gondoskodik. Az évad május 15-től szept. végéig tart. Az előévad május 15-től június 20-ig, főévad június 21-től aug. 20-ig, utóévad aug. 21-től szept. végéig tart. — Az elő- és utóévadban a lakások 30%-al oleóbbak. Ingyen prospectussal és minden felvilágosítással készségesen szolgál 9112 **A Fűrdőigazgatóság.**

CACAO

SUCHARD

Nyúlászor puha kalapok

FÖLDVÁRY IMRE

fűrdőház és felhőemelő rak-tárban. 9023

Budapest, IV., Korona-herceg-utca 11. és VIII., Kerepesi-út 9. sz.

Angol cylinderek, divatos kemény és puha kalapok, jó szabású férfi-íngyek, nyakendők, kesztyűk és választékok.

AJÁNDEKUL

kiválóan alkalmasak a **fotografáló készülékek,** Laterna magikák, Scopyticonok, mivel szórakoztató és tanulási időtöltést nyújtanak. Bő választékban kaphatók 8995

Veszprémi Samu utóda **PEJTSIK KAROLY** fényképező-csikkék szaküzletében, Budapest, IV., Károly-u. 1. január hó 1-től átvétel, IV., Városház-utca 1. sz. Standard-palota Kossuth Lajos-utca sark. Árjegyzék kíváncsi ingyen.

Objektívek, kamarák. Kodakok, albumok, kartonok.

SERRAVALLO 8984

CHINA-BORA VASSAL kitűnő helyreállító szer **gyógyék, vérszegények és lábbadonók számára.** Ajánlja és használja orvosi kiutestól. 1000-od több orvosi elismeréssel.

Kitűnő íz. Kitűnő ízű és erősítő éremmel.

Árak: 1/2 literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.

Kapható minden gyógyszerárban. Serravallo J. gyógyszer. Triesteben

HAIDEKKER SÁNDOR 8598

sodronyszövet-, fonat- és kerítésgyára

Budapest, VIII. kerület, Üllői-út 48. szám.

Gyárt és szállít:

szabadalmazott Hungária sodronyfonalatokat méterenkint 50 és 70 fillérért; gép- és kézi-sodronyfonalatokat, tuskás sodronyt, pánthuzalt; erdők, vadaskertek, baromfi-udvarok, gazdasági telkek, kertek, gyümölcsösök, szőlők stb. bekerítésére oleó árak mellett. Nyaraló-, park- és erkélyrácsokat, valamint eszmos és erős kivitelű kapukat és ajtókat vaskeres sodronyfonalat és kovacsolt vasból; ugyancsak díszes virág- és gyepkerítéseket és favédő-kosarakat. Továbbá föld- és kavicsrostákat; szőlőbogyós-rostákat; magtárálak-restélyeket; ökrö-szál-kosarakat; szikrafogókat; gabonaválasztó-hengereket, valamint régi választóhengereknek új sodrony-köpenyvel való ellátását. Rostaszöveteket és fonatokat szelelőrostákba.

Árjegyzékek és költségvetések ingyen. — Jutányos és pontos kiszolgálás.

MAGYARHON ELSŐ LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŐ ORÁZSLÉLE

BRAUSWETTER JÁNOS

SZEGEDEN

CS. ÉS KIR. KIZÁRÓLAGOS SZAG: KRONOMETER- és MŰ-ÓRÁS FELTÁLLÓJA A REMONTÖR INDOÁRAKNAK STB. STB.

ORÁK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLASSAL KÉSZPÉNZÉRT, VALAMINT RÉSZFIZETÉSRE

JAVÍTÁSOK 5 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT.

KÉPES ÁRJEYZÉK SZODONYSZÖVETÁLLÁS INGYENES ÁRBEÁRÁNTVA.

19. SZÁM. 1901.

BUDAPEST, MÁJUS 12.

48. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt { egész évre 24 korona { félévre — 12 •

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 16 korona { félévre — 8 •

A POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre 10 korona { félévre — 5 •

Külföldi előfizetőknek a postailag meghatározott viteldij is esatolandó.

A LUDOVICA AKADEMIA.

Az egész magyar honvédségnek, sőt mondhatni, a magyar nemzetnek ünnepe volt az a fényes, külső díszében is az alkalom fontosságát jellemző ünnepély, melylyel a Ludovika Akadémiának a király által ajándékozott zászlaját szentelték fel. Általában úgy tekintik a közfelfogás a király az intézet iránt tanúsított jóakarátának ez újabb jelét, mint a magyar honvédség kitüntetését, eddig tett szolgálatainak elismerését, a jövőre nézve pedig további fejlődésének biztosítékát.

A Ludovika Akadémiának nemzetünk életében oly fontos szerepe van, mely fölülmeli a hasonló célú és rendeltetésű intézetek színvonalán. E katonai intézet a magyar hadi erők fejlesztője, melyeknek történetünk oly fényes, világra szóló példáit mutatja föl; a régi magyar harczi dicsőséget igyekszik a mai hadi tudomány eszközeivel fölleveníteni.

Hogy nemzetünk fiai az újabb időkig kevésbé érvényesülhettek a hadi pályán, annak oka első sorban az volt, hogy nem volt oly katonai intézet, a melyben az e pályára hajtató mutató ifjúság anyanyelvén, magyar

szellemben nyert volna kiképzést a felsőbb katonai tudományokban. Ezt a hiányt érezte s igyekezett is pótolni a magyar országgyűlés, midőn a XIX. század elején ismételtén sürgette egy magyar katonai iskola felállítását s nem riadt vissza nagyobb áldozatoktól sem e cél elérésére.

Már az 1802-iki országgyűlés is fölvetette az eszmét, egyelőre abban a formában, hogy a pesti egyetemen tanszék állíttassék a hadi tudománynak. Csakhamar azonban a külön, önálló katonai tanintézet terve jutott előtérbe, s az 1808-iki országgyűlés már el is rendelte

A MAGYAR KIRÁLYI HONVÉD LUDOVICA AKADEMIA FŐPÉLETE.

Weinmann fényképe után.

Weinwurm fényképe után.

A LUDOVIKA AKADEMIA ÉPÜLETE AZ ORCZY-ÚT FELŐL.

egy ily iskola felállítását. A dolgot elősegítette Ferencz király is, ki a Mária Terézia által emelt váci nevelőintézet épületét adta erre a célra; a királyné, Mária Ludovika pedig a neki ajánlott koronázási ajándékból 50,000 forintot adományozott a célra. A királyné iránti hálából adta az országgyűlés a felállítandó intézetnek a «Ludovika» nevet. Az udvar példája lelkesítőleg hatott az ország nagyjaira — hisz épen a magyar nemes ifjúság katonai kiképzésének céljából törekedtek az új iskola meg-
alapítására — és számosan nagy összegű adományokkal áldoztak a hazafias célnak. Köztük első sorban gróf Butler János, a kinek érdekes egyéniségével s tragikus sorsával lapunk közelebb behatóan foglalkozott s a ki egymaga 126,000 forintos alapítványt tett.

Ezzel úgy látszott, mintha el lettek volna hárítva az alapítás nehézségei s a nemzet reménykedve várta, hogy megnyíljon a magyar hadi tudomány csarnoka ifjúságunk számára. Az akkori politikai viszonyok, a Metternich-kormányának magyarok minden nemzeti törekvése iránt tanúsított féltékenysége azonban folyton hátráltatta a fontos nemzeti ügyet. Az eredeti terv is változást szenvedett: a váci épület alkalmatlannak bizonyult a kitűzött célra s ekkor az 1827-iki országgyűlés elhatározta eladását s a magyar katonai akadémiának Pesten való felállítását. Bár a kormány minden áron nehezíteni igyekezett a terv megvalósítását, sikerült alkalmas telket találni az intézetnek. Megvásárolták az Orczy-kertet, melyet kiegészítettek a kert s az Üllői-út között fekvő és Pest város által odaajándékozott, valamint a Festetics Antal által átengedett telekkel. Itt, a hol a Ludovika Akadémia ma is áll, kezdték meg az építést.

1831-ben tette le József nádor az épület alapkövét. Az építés folytatását és befejezését azonban az akkori kormány megakadályozta; az intézet céljaira rendelt alapítványokat más célokra foglalták le s így pénzhány miatt az épület 1840-ben sem volt még befejezve. Közben az országgyűlés a kormány sürgetésére elhatározta, hogy az intézet tanítási nyelve a német legyen s így a nagy lelkesedéssel kezdeményezett ügyet az elposványosodás veszedelme fenyegette.

Az első magyar felelős kormány hadügy-

minisztere kezébe vette az ügyet, az építést befejeztette, az akadémiát berendezte, kinevezte az igazgatót, a tanári kart és nyilvános pályázatot hirdetett a főlvételre. Csakhamar azonban, rövid idővel a «Magyar hadi tanoda» megnyitása után Windischgrätz bevonult Pestre s így a tanítás megszűnt, a növendékeket hazabocsátották.

A szabadságharc után következő időkben, mint annyi más nemzeti intézmény, a Ludovika Akadémia is szünetelt s az üresen álló épületet katonai kórházzá alakították át. Csak a kiegyezés után vette ismét kezébe a magyar kormány az ügyet s 1872 november 21-ikén végre megnyit, most már véglegesen, az első magyar katonai iskola két tanfolyammal. Az egyikben szolgálatban levő tisztek nyertek további kiképzést, a másik pedig tisztképző intézet volt, melyben a katonai pályára készülő ifjakat nevelték a honvédség számára tisztekké. Ez a szervezet 10 évig állott fenn, de elégtelennek bizonyult arra, hogy a honvédséget a szükséges számú tisztekkel ellássa, mert csak a sorozásra köteles kort elért ifjak voltak bele fölvehetők. Ezen a bajon segített az országgyűlés 1882-ben, a mikor az Akadémia szervezetét módosította akképen, hogy a katonaköteles kort még el nem ért, 14—16 éves, a középiskola négy alsó osztályát elvégzett ifjak is lehessenek az intézet növendékeivé.

A legnagyobb változást azonban az intézet szervezetében, — a mely azzá tette, a minek első tervezői álmolták s a mely a bécsiújhelyi közös hadseregbeli akadémiaival egy rangra emelte, — az 1897-iki XXIII. törvényezikk idézte elő, mely a Ludovika Akadémiát mostani alakjában szervezte úgy, hogy ezentúl a középiskolát vagy a soproni honvéd főreáliskolát elvégzett ifjak vétessenek fel s nyerjenek benne magasabb fokú katonai kiképzést. Ezzel lett az olysok fáradsággal megalapított és annyi áldozattal fenntartott intézet valóban akadémia, melyből az ifjak hadnagyi rangban, a legfontosabb katonai feladatokra is kiképzetten kerülnek ki. Ugyanez a törvény mondotta ki, hogy az Akadémiából kikerült ifjak kívánságukhoz képest a közös hadseregbe is beléphetnek, a mi eddigelé nem volt lehetséges. A Ludovika Akadémia most, az elméleti és gyakorlati oktatás minden kellékével felszerelve, kitűnő tiszt-

kar vezetése alatt szolgál azoknak a nagy nemzeti céloknak, melyekre hagyományai s a magyar nemzet katonai érdekei kötelezik.

A fejedelmi kegynek a zászlószentelésekor való nyilvánulása lelkesedéssel tölti el szívét mindazoknak, kiknek feladata az Akadémia fejlesztése, színvonalának emelése. Az intézet, mely honvédségünkkel már eddig is szívbenlélekben összeforrott, mint a magyar katonai erények nevelője, a magyar hadi dicsőség újra élesztője s a magyar hadi tudomány hivatott fejlesztője működik. Azok az ifjak, a kik belőle kikerülnek, a szakképzettségen kívül hazafias, magyar szellemet visznek magukkal pályájukra, biztosítékul annak, hogy kötelességeik teljesítésével, a királyhoz és a nemzethez való hűségükkel hálálják meg azokat az áldozatokat, melyeket egy század folyamán a nemzet a Ludovika Akadémiának hozott.

HALLÉLUJA!

Halléluja, föltámadt a tavasz!...
Füveken, fákon friss rügyet fakaszt.
S a bimbózó rügy virággá feselto:
Az örök Szép egy-egy új győzedelme.

Halléluja, föltámadt a tavasz!
Emberi nyelven ezt példázza az:
Előbb-utóbb, a sorsuk bárhogy essék,
Csak győz itt a szeretet és melegség.

Halléluja, föltámadt a tavasz!...
Szívem, — nem illik hozzád több panasz.
Nézd, meg van írva minden kis fűszálon:
Hogy te sem égsz hiába a világon!
Szabolcska Mihály.

NAGYANYÁM.

Egy év oly gyorsan elmúlik!
Belépek újra kis, fehér szobádba.
Az őszi napugár besüt az ablakon,
A porszemek keringenek vidáman,
Minden mosolyg, ragyog, mint egykoron,
Midőn még éltél s boldogok valánk!
Csikorgó kulcsot forgatok a zárban,
S kitárom a fiókot.
Sok régi, elszárgult levél
Sötét rejtekben fekszik itt;
Selyemszalag fonódik a papírrakás köré,
Széles, díszes csokorba futva össze.
Ilyet csak asszony köthetett!
Elnézem, nézem némán a csomót,
S úgy rémlik, éled szép, öreg kezéd,
A mint a szálatat nagy gondnal húzogattja,
A ráncokat gyöngédnén elsimítva.
Ó ott ül, — újra látom őt!
Most egy tekintet vet kész művére,
Elégeden!
Főle hajol, sokáig nézi,
Vizsgálja jobb s baloldalon.
Lapítja, majd egyengeti,
Míg végre a csomó tökéletes!
Elöttem a szalag!
S könnyezve el-elgondolom,
Hogy selyme szálat ma is
— Erő, mely benne lüktetett —
Éltének egy kis részecskéje tartja össze,
Ma is, midőn a finom, drága kéz,
A melyre gyermekajkam csókja annyiszor tapadt,
Már hamvadoz!
Egy pillanat! S kegyetlenül kibontom a kötést,
Kiállan onnan az erő, az élet,
Mely itt fektűt e szép piros szálak között,
Szegény, szegény halottam,
Oh kedves, kedves nagyanyám!
Így halsz meg mindennap ezerszer,
Ha szétbontják, mit megkötöttél,
Ha elviszik a széket, asztalt, ágyat,
Ha szertehordják minden bűtöröd,
Míg végül semmi sem marad belőled,
Csak az emlékezet,

A sápadt és halványuló!
Ez is kivész!
S ha majd bezárul a vége szem is,
Mely látta jó, mosolygó arcodat,
Csak akkor léssen nyugtód igazán,
Csak akkor fogsz pihenni majd,
Csak akkor léssen nyugtód igazán!

Hatvany Lajos.

TAVASZ ELŐTT.

Ébredj, vén földünk álmaiból,
Im, itt az első napsugár,
Az éj fagyos hónapának vége,
Rád hajnal bíborfénye vár.

Eljő a nap, az ég királya,
Hogy kincsét, fényét szórja rád,
S ez ünnep lesz, nagy, fényes ünnep,
Illő felvenned új ruhád.

Tavasz tündére szője, fonja,
Szellemkezelével köntösöd,
Lágy lombzövetből, mit a hajnal,
Örömkönnnyével öntözött.

És hulljon rád, tündéri bájjal,
Bívd, igéző képzelet,
Virág alakban — hisz virágot,
Csak égi lény teremthetett.

Vagy tán dalos szívek porából,
Fakad életre a virág, —
Daluk — visszhangoz a szívekben,
S őket felelte a világ?

Ninka.

ÉJSZAK-AMERIKA ÉS MAGYARORSZÁG 1848 ÉS 1849-BEN.

Angolországban élő hazánkfi, Kropf Lajos ily czímmel érdekes tanulmányt tesz közzé a «Budapesti Szemle» idei májusi füzetében. Leírja benne, amerikai hivatalos kiadványok s W. H. Stiles, az Egyesült-Államok egykori bécsi ügyvivője 1852-ben megjelent művének nyomán azokat a kísérleteket, melyeket a forradalom kitörése után a magyar kormány tett abból a célból, hogy megnyerje az Egyesült-Államok közvetítését a békés kiegyenlítésre és a további vérontás elkerülésére. Az általános érdeklődésre számot tartó munkából közöljük a következőket:

1848-iki december hava 2-ikének éjjelén, midőn az osztrák-magyar határon farkasszemet néztek egymással a háborúra készülő ellenséges csapatok, W. William H. Stiles, az éjszakai-amerikai Egyesült-Államok bécsi ügyvivője íróasztalánál ült hivatalában — így beszéli el az esetet ő maga — midőn szolgálja egy fiatal nőt vezetett be hozzá, ki sürgős dologban haladéktalanul beszélni kívánt vele. Gyönyörű teremtés állt előtte s ámbár pörörian vala öltözve, folyékonyan és szabatosan csevegett francziául s teljesen otthon érezte magát az úri szobában; egy szóval minden mozdulatával és előkelő modorával azonnal elárulta, hogy társadalmi rangjára nézve közelebb állt «egy hercegnőhöz, mint egy paraszt-leányhoz».

Mintán helyet foglalt, eleinte hosszabb ideig tovább csevegett köznap, jelentéktelen dolgokról, még pedig, a mint ezt az amerikai követ éles szeme azonnal észrevette, óvatosságból, mert meg akart előbb győződni arról, hogy jó helyen jár s nem tévedt el, és csak miután Stiles becsületszavát adta, hogy ő csakugyan az amerikai köztársaság diplomáciai képviselője a bécsi udvarnál, megszükkedett a hölgyecske küldetésének ügyére áttérni.

Fontos közleni valója van, úgy mondta, de mindenekelőtt tudakozódott, hogy van-e Stilesnek meghitt szolgálja, ki vele egy pillanatra lemehetne az utcára. Az amerikai diplomata kénytelen vala bevallani, hogy cselésége közt senki sem volt, kiben megbízhatott volna, mert félt, hogy valamennyien az osztrák rendőrség fizetett kémjei, de följárlotta magántitkárának szolgálatait, kiben teljesen megbízhatott s ki majd lekíséri. Tüstént előhívatta tehát a nevezett úriembert, ki a hölgyecskevel lement az

A NÉMET TRÓNÖRÖKÖS BÉCSBEN. — A trónörökös felköszöntőt mond az udvari ebéden.

utczára és kevés idő múlva mindketten visszatértek a hivatalos helyiségbe — egy paraszt szekér saraglyájával, melyet a titokzatos hölgy kérésére a két férfi darabokra szedett, a mi körülbelül egy órányi időt vett igénybe, mert «a keresztbe font» léceket fa- vagy vasszögekkel szilárdan össze valának tákolva és a két diplomata kontár keze nem volt hozzá szokva az efféle munkához. Ott fektűt már most előttük egy rendetlen halom lécz, a saraglya maradéka, mindegyik lécz szakasztott mása a többinek, de a csinos kis teremtés kezdte föl-szedegetni a léceket és gondosan megvizsgálta azokat egyenként, míg végre tekintete megakadt egyikén és halkan fölkiáltott: «Ez az itt ni!» A két amerikai jól megnézte, de ez is csak olyan lécz volt, mint a többi, a hölgyecske útbaigazítására azonban késsel szét-hasították s egy levél hullott ki belőle: Kossuth Lajos levele az amerikai követhoz, Pulszky Ferencz államtitkár ellenjegyzésével, Pestről 1848 november 29-ikéről keltező.

A fiatal nő, a ki így «egyedül» — írja Stiles — minden kíséret nélkül, éjnek idején, födeletlen paraszt szekéren, dúló hóvízatarban, életének kockázatásával csempészte el hozzá Kossuth levelét és kijátszotta az osztrák hadsereg éberségét, akkorában — Pulszky ké-sőbbi közlése szerint — hajadon leány volt, de nem sokkal utóbb M. grófhhoz ment feleségül.

Kossuth levele egészen rövidre volt szabva és személyesen Stileshez intézve. Kossuth, mint a honvédelmi bizottság elnöke, úgy lévén értesülve, hogy az amerikai követ kész a közvetítő szerepét átvenni, appellál az Egyesült-Államokhoz, mint a szabadság és művelődés «természetes» támaszához, hogy az emberiség nevében járjon közbe az osztrák kormányférfiaknál és igyekezzék, ha lehet, egy a jövő tavaszig tartandó fegyverszünet megkötésére az előzetes lépéseket megtenni s a határokon összpontosított két sereg közötti megütközést és egy mindkét fél érdekeire nézve oly káros háború kitörését elhárítani.

Már egy héttel előbb «Kossuth egy barátja» megfordult volt az amerikai követségnél és kérészködött, hogy a követ hajlandó volna-e a bécsi császári kormány és a magyarok között kitört viszály elsimítása ügyében közbenjárni. Stiles azzal mentegetődzött, hogy a főnforgó bonyodalom tisztán belviszály az osztrák birodalmi kormány és a függő tartományok egyike közt, melybe külföldi hatalom nem ártathja magát s hogy épen az Egyesült-Államok kormánya a legnagyobb féltékenységgel mindenha őrizkedett ily beavatkozástól s azért Stiles semmi esetre sem tehet valamit a kérék érdekében. Különben is úgy volt értesülve a követ, hogy a császári kormány oly nagymértetű intézkedéseket tett már Magyarország leigázására, hogy nem lenne hajlandó az utolsó perczben hallgatni más békeföltételekre, mint az ország föltétlen meghódolására.

Kossuth ismeretlen barátjának további kérésére s arra a biztosítására, hogy a magyarok sem Ausztriától elszakadni nem akarnak, sem a nyerendő időhaladékot újabb fegyverkezésre nem használják, Stiles nyomban fölkereste Schwarzenberget, a külügyminisztert és előadta neki jövelele célját; egyúttal azonban biztosította a herceget, hogy nincs szándékában magát egy a birodalmi kormány és egyik «provincziája» között főnforgó belviszály ügyébe belekeverni, hanem miután előadta kérését, kész az ügy elintézését teljesen a birodalmi kormány kezeiben hagyni. Schwarzenberg néhány udvarias bók után fölkerelte az amerikai, hogy ha újabb értesítés érkeznék hozzá ugyanazon felektől, közölné azt Windischgrätzcel, ki a császár már teljhatalommal ruházott föl a Magyarország ellen megállapított teendők foganatosítására. Egyúttal azonban azt a véleményét fejezte ki a herceg, hogy a bonyodalom már túlment a békés kiegyenlítés lehetőségének határain, hogy lázadókkal a kormány nem egyezkedhetik s hogy ez mára, mint föltétlen meghódolási nyilatkozatra, nem hallgathat.

A mint tehát Kossuth levelét elhozta hozzá

a titokzatos hölgyecske, Stiles nyomban elment Schwarzenberg lakására, de nem találván őt otthon, kihajtatott Schönbrunnba, hogy fölkeresse Windischgrätzet, a mint ezt neki a külügyminiszter ajánlotta volt, de az sem volt ott. Mindkét herceg Olmützben időzött ez időtájt, hol, mint tudjuk, e napon (december 2.) V. Ferdinánd leköszönt a trónról és I. Ferenc Józsefet kiáltották ki császárrá. Másnap (december 3.) reggel Stiles úgy értesül, hogy Windischgrätz már visszatért, újra kihajtatott hozzá Schönbrunnba és körülményesen előadta neki, hogy eddig mit végzett. A herceg igen előékenyen fogadta őt, megköszönve fáradozásait, de kerekén megtagadta kérelmét. Válaszának lényege ez volt: «Nem tehetek semmit ez ügyben.» «Magyarországnak meg kell hajolnia.» «El fogom foglalni Pestet csapataimmal, s azután majd a császár határozza el, mi történjék.» «Parancsot kaptam, hogy foglaljam el Magyarországot és remélem, hogy ezért fogok élni, azért nem bocsátkozhatom tárgyalásokba.»

A NÉMET TRÓNÖRÖKÖS BÉCSBEN. — CERCELE AZ UDVARI KÖNYVTÁR DÍSZTERMÉBEN.

«Lázadókkal nem bocsátkozhatom egyezkedésbe.» Fájlatla a kényszerűség, mely őt Magyarország megtámadására kényszerítette; hivatkozott türelmes magaviseletére a visszafoglalt Bécs lakosainak irányában s biztatta Stilest, hogy a jövőben is hasonló irányelvek fogják vezérelni magaviseletét. A követnek arra a nyilatkozatára, hogy a magyarok már több ízben megkísérelték a kibékülést a császári kormányval, Windischgrätz azt felelte, hogy a jelen kísérlet volt a legelső, mely neki tudomására jutott.

Stiles még aznap megírta a történeteket Kosuthnak s később jelentést küldött haza sáfarkodásáról, melyért kormánya őt szép levélben, mely Washingtonban 1849 február 2-án kelt, megdicsérte. Ebben az államtitkár, Buchanan, hangsúlyozza azt, hogy az Egyesült-Államok külügyi politikáját eddig folytatás az a böles elv vezérelte, hogy külföldi nemzetek belügyeibe ne ártsa magát az amerikai kormány.

Az észak-amerikai köztársaságban ezentúl

* A Secretary of State az Egyesült Államokban a miniszterelnök ezme.

fokozott figyelemmel kísérték a magyarországi eseményeket. Különösen érdekelték a távol hazából érkező tudósítások a new-yorki magyar kolóniát, kik, midőn elérkezett a hír, hogy az országgyűlés Debreczenben április 14-én trónvesztettnek nyilváníttotta a Habsburg-dynastiát s hogy a szép magyar földismét szabad és független Ausztriától, most legelőször a mohácsi vész óta, óriási lelkesedésbe törtek ki. Összegyűltek, tele torokkal újjongtak a magyar fegyverek sikerén s elhatározták, hogy egy zászlót küldenek haza «rokonszenvűk jeléül». Elhatározták továbbá, hogy az Egyesült-Államok elnökéhez azon kérelemmel fordulnak, fontolná meg, vajjon nem érkezett-e meg már az időpont arra, hogy az Egyesült-Államok diplomatiai képviselőt nevezzen ki a már szabad és független Magyarország kormányához, mely mindenestre szerencsésnek érezné magát az Egyesült-Államokkal kereskedelmi szerződésre lépni és a tágas fiúmei kikötőt amerikai hajóknak megnyitni.

A Breisachnak küldött kedvező válasz június 25-ikéről van keltező. Már egy héttel előbb ment volt el Párisba az államtitkár hivatalos utasítása W. A. Dudley Mann-hez, ki «Appointed special and confidential Agent of the United States to Hungary»-nak van ebben czimező, melyben parancsot kap, hogy haladéktalanul menjen Bécsbe és tanakodjék ott Stiles-szel, hogy mily módon oldhatná meg leghatásosabban küldetésének feladatát. Utasításának főcélja az utasítás szerint az volt, hogy a köztársaság elnökének pontos és részletes fölvilágosítást szerezzen Magyarországról és ennek a szomszéd tartományokhoz való viszonyáról s a jelen forradalom valószínű végsorsáról; azonkívül fürkészze ki, hogy van-e és mily kilátás arra nézve, hogy az Egyesült-Államok kormánya Magyarországgal előnyös kereskedelmi szerződést köthessen?

Az utasítás azonkívül röviden érinti az európai forradalmi mozgalmakat, melyeket az amerikai kormány és nép kezdetők óta szoros figye-

lemmel kísérték, különösen Ausztria tusáját «ősrégi dependentiájával, Magyarországgal». Ez elszánt harcban Oroszország jónak látta a «beavatkozás szerepét elvállalni» és óriási készülődései a magyarok megtámadására és legigázására Ausztria főnhatósága alákelmetlenül érintették az amerikai népet, melynek politikai alapelve a semleges magatartás más államok belviszályaival szemben.

«Ha azonban kecségetne a remény, hogy Magyarország képes lesz megőrizni függetlenségét, melyet csak az imént (tudniillik Debreczenben) kiáltott ki — így szól tovább az utasítás — mi (az Egyesült-Államok kormánya) lesünk a legeslegesők (the very first), kik szerencsekívánatainkkal az új államot üdvözölni és a nemzetek családjába tárt karokkal fogadni akarjuk. A jövő azonban most igen komorunk mutatkozik. Ha az ügyek rosszabbra fordulnának, úgy Mann ne is menjen el Magyarországra. De ebben a tekintetben kizárólag saját ítélete vezérelje. «Magyarország eddig kevésbé ismert tájk volt nálunk. Talán mégis fog sikerülnie függetlenségét megigathatatlán alapra helyezni és a világ tekintélyes kereskedelmi nemzetek közt helyet foglalni. Kísérjék legjobb kívánataink!»

Irányi Dániel síremléke Kallós Edétől a kerepesi-úti temetőben.

Az utasításhoz volt csatolva egy Mann nevű kiállított hivatalos ajánló levél Magyarország külügyminiszteréhez és egy ezer dollár szülő hitel-levél Baring Brothers londoni bankjára.

Az amerikai titkos agens csakugyan el is indult útjára s összesen 16 levelét őrizik Washingtonban, de tartalmukat eddig még nem ismerjük. Csak azt tudjuk, hogy a forradalom ügye rossz fordulatot vett és elvégre a magyarok szerencsésének csillaga leáldozott s az abszolutizmus javára dőlt el a győzelem. Mr. Mann megírta haza a szomorú hírt. Legelső levele 1849 július 13-ikáról, az utolsó pedig 1850. évi január 10-ikéről van keltező. Minden esetre érdekesnek kell lennie e levelek tartalmának.*

A következő 1850 márczius 22-ikén az amerikai szenatus határozatot hozott, melyben fölszólították az elnököt, hogy a Mann küldetésére vonatkozó hivatalos levelezést helyezze a

* Ambrose Dudley Mann 1801-ben született; hosszú munkásság után visszavonult a diplomatai szolgálatból és Franciaországban telepedett meg, hol megírta emlékiratait, melyekkel 1888-ban elkészült a saját számára; de úgy látszik, ezek nem jelentek meg, vagy legalább hiába kutattam egy példányuk után. Utólagosan értesülök, hogy dr. Hans Stritter röviden megírta az osztrák-amerikai incidens történetét az «Oesterreichisch-Ungarische Revue» VII. és X. kötetben osztrák szemlemben és elég soványan, ha tekintetbe vesszük azt, hogy az Egyesült-Államokban járva gyűjtötte össze hozzá az anyagot. Mint írja, ő annak idején (valamint tíz-tizenkét év előtt) engedélyért folyamodott Mann leveleinek lemásolására, de kérését a jelentések bizalmas jellege miatt megtagadták. Tehát oda minden reményünk, hogy a jelen vagy közel jövő nemzedék megismerkedhessék tartalmukkal.

ház asztalára, a mi meg is történt és Taylor tábornoknak ugyanazon hó 28-áról kelt «üzenet»-ében tudára adja a senatusnak, hogy sem a diplomatiai ügyvivő nem érkezett meg Magyarországból, sem bármiféle diplomatiai közleményt nem kapott sem a magyar külügyminisztertől, sem azon kormány más fölhatalmazott képviselőjétől.

Az elnök fölötté rokonszenyes hangon emlékezik meg hazánkról és nyíltan megvallja, hogy szívesen elismerte volna függetlenségét, ha a szerencse kedvezett volna nemzetünknek és az új magyar kormánynak sikerült volna szilárd alapra helyezkedni és Magyarország önállóságát megőrizni.

A NÉMET TRÓNÖRÖKÖS BÉCSI LÁTOGATÁSA.

Általános érdeklődést keltett és sok rokonszenvet ébresztett Vilmos német trónörökösnek bécsi látogatása nemcsak azért, mert újabb jele volt az uralkodónk és a német császári ház között fennálló barátságos érzelmeknek, hanem azért is, mert ez volt a nemrég nagykorúsított ifjú trónörökösnek első fontosabb, nyilvános szereplése. Négy napig tartott ez a látogatás s a trónörökös ez idő alatt Bécs városának lakossága és az udvari körök részéről a legrokonszenvesebb figyelem tárgya volt. Akárhol megfordult, mindenütt kellemes érzéseket ébresztett fiatalos, szerény modorával, mindenki iránt tanúsított szívességgel s azzal a friss érdeklődéssel, melyeket a Bécsben élbe tárult látnivalók iránt tanúsított.

Április 14-ikén érkezett Bécsbe; a pályaudvaron keresztatyja, Ferenc József császár és király várta az összes Bécsben tartózkodó főhercegekkel és fényes kísérettel. Nyitott kocsiban vonult be uralkodónk oldalán az utcákon csoportosuló nagyszámú küldöttség lelkes üdvözlései közepett a Hofburgba, a számára előkészített szállásra. A Hofburg redoutetermében a megérkezés napján udvari ebéd

volt tiszteletére, midőn Ferenc József császár és király meleg hangú üdvözlő szavaira az ifjú trónörökös talpraesett, lelkes felköszöntőben válaszolt, hangoztatva a két uralkodó-család hagyományos barátságát. Ez volt a trónörökös első szónoki kísérlete s megmutatta, hogy e tekintetben is atyja nyomdokain jár, a ki tudvalevőleg nagyon szeret és jól is tud szónokolni. Egyik képünk ezt a jelenetet mutatja be, míg a másik az udvari ebéd után az udvari könyvtár nagy termében tartott cercle-t tünteti fel. Ezt a termet ezuttal használták először nagyobb állami és udvari ünnepély céljaira s erre kitűnően alkalmasnak is bizonyult káprázatos fényű díszítésével.

Vilmos trónörökös április 18-án reggel távozott el Bécsből, a legszebb emlékeket vive magával látogatásából.

IRÁNYI DÁNIEL SÍREMLÉKE.

Május 12-ikén avatják föl a kerepesi-úti temetőben Irányi Dániel sírja fölött az emléket, melyet tisztelet és szeretet állított a puritán hazafinak és művészet alkotott meg. A síremlék egyik legszebb díszes les a kerepesi-úti temetőnek, hol a halottak emlékezte mind jobban igénybe veszi a művészet hozzájárulását, s a megszokott sírkövek, allegorikus alakok helyett egyre gyakrabban találkozunk a szobrászat önálló és értékes munkáival, a bánat és fájdalom plasztikus kifejezéseivel.

Az emléket a függetlenségi és 48-as párt emelte, melynek Irányi egyik vezérfője és hosszú ideig elnöke volt. A szükséges költségek országos adakozásból gyűltek össze. Az emlékmű elkészítésével Kallós Ede szobrászt bízták meg, a ki szerencsés sugallattal gondolta ki a szobornál tervét, összekötve abban a demokrata Irányi emlékeztet a magyar néppel, melynek érdekeit oly önzetlenül szolgálta egész életén keresztül az elhunyt hazafi. Művészi értelemről és erőről, nemesen és magyarán érző

RÉSZLET IRÁNYI DÁNIEL SÍREMLÉKÉRŐL. — Kallós Ede szobornál.

Bárány László bíbornok, prágai hercegérsek.

szívről tesz tanúságot Kallós Ede ezzel a munkájával.

Az emlék egy magas oszlopkő, melynek díszítése a székely kapuk oszlopbalványára emlékeztet. A magyaros díszítésű oszlopfő fölött a párkányt foglalja el Irányi mellképe, bronzból öntve. Hűséges képmása a hazafinak. Ez a mellszobor is nagyon sikerült munka, de az egésznek mégis az oszlop előtt álló magyar leány alakja adja meg a mély értelmet és művészi jelentőséget. Az erős, szép parasztlány szomorún támaszkodik az oszlophoz, fejét lehajtja, bal vállán a 48-as zászló. Ennek rúdját szorítja szépen nyugvó balkezeivel magához; jobb keze alácsüng, a fájdalom nyugalmaival. A bálnat, az elhagyatottság személyesítője a lány: arcában, ruházatában pedig a magyar népre emlékeztet. Az egész mű összhangban illeszkedik be a temető mélabús hangulatába.

A leány alakja is bronzból készült, a talapzat és oszlop pedig pályi kőből. A síremlék talapzatán elől csak ennyi a bevésített fölirat: *Irányi Dániel*. A leleplezés vasárnap délelőtt az országgyűlési függetlenségi párt által rendezendő ünnepélyvel megy végbe.

BÁRÓ SKRBENSKY LEO BÍBORNOK, PRÁGAI HERCEGÉRESEK.

A közt a tizenkét új bíbornok közt, kiknek kinevezését a pápa az április 15-én tartott consistoriumon hozta nyilvánosságra, kettő ausztriai főpap volt: *Puzyna* krakkói és bárány *Skrbensky* hercegérsekek. Ez a kinevezés ránk nézve azzal nyert nagyobb érdekességet, hogy az uralkodó éppen Budapesten tartózkodván, a mi fővárosunkban adta át a bíbornoki méltóság jelvényeit uralkodói jogánál fogva, nagy ünnepélyesség között. Ez az első eset, hogy az ilyen egyházi jellegű ténykedése az uralkodónak magyar földön, magyar világi és egyházi méltóságok jelenlétében folyik le. Eddigél, még ha magyar főpapok kapták is meg a biretumot, felavatásuk Bécsben történt meg.

A két új bíbornok közül főképp *Skrbensky* Leo bárány prágai hercegérsek személye felé fordult a közérdeklődés. Bárány *Skrbensky* ereiben magyar vér is folyik, mert, a mint itt időzésekor a magyar főurakkal való társalgás közben maga is többször említette, anyai ágon rokonságban van egyik előkelő főúri családjával, az Erdődyekkel. Növelte az iránta való érdeklődést fiatal kora is, a mennyiben még csak 38 éves s így az egész bíbornoki kollegium

legifjabb tagja. Ily fiatal korban a legkritikább eset, hogy valaki elérje a bíbornoki méltóságot. Az utolsó évtizedekben nem is lehet erre csak két hasonló példát találni: *Bonaparte Lucian* herceg 1868-ban lett bíbornok 40 éves korában, — őt azonban uralkodó családból való származása emelte így ifjú korban magas méltóságára; a másik példa pedig *Schwarzenberg* herceg, a ki 26 éves korában lett hercegérsek és 33 éves korában bíbornok.

Skrbensky bárány, Prágának huszonkilenczedik hercegérseke, mint elődeinek legnagyobb része, szintén főúri család fia. Családja már a XIV. században is szerepelt s 1658-ban kapta III. Ferdinándtól a bárói rangot. Az új bíbornok 1863 június 12-én született Morvaországban, Hansdorf községben. Gyermekéveit anyjának drewohostitzi kastélyában töltötte, iskolai tanulmányait pedig a beneczerend kremsmünsteri gimnáziumában, majd később a kremsieri főgimnáziumban végezte. Az 1882—1884. években jogot tanult Innsbruckban, azután egy éves önkéntes lett s dragonyos hadnagyi rangot nyert. Csak ezután adta magát theologiai tudományokra az olmtüzi semináriumban. 1889-ben szentelték fel papnak, s miután egy Olmtütz melletti kis faluban néhány hónapig mint cooperator szolgált, Rómába ment, a hol megszerezte a kánonjogi doktorátust. Visszatérve Osztróban, Magyar-Bród mellett káplánkodott, majd a sziléziai Melschben lett plebános. 1898-ban kremsieri prépost, majd olmtüzi kanonok lett. 1899 szeptember 15-én emelte ő Felsége a prágai hercegérseki székbe, melynek másfél évi betöltése után elnyerte a bíbornoki méltóságot is.

A MADARAKRÓL.

Erdő, mező, hegy, völgy csak úgy igazán szép, úgy van bennük élet, ha madarak sem hiányoznak. A szántóvetőt szinte el se lehet képzelni, hogy pacsirta ne énekeljen körölte a kék levegőben, vagy bibicz panaszkodó szava ne hallják a szomszéd semlyékesről. Mi volna a sík víz, a nádas, ha siránkozó csérek, fűtyölő szélkiáltók, buffogó dobosgémek, bakcsók, húzó vadruczák, csicsérgő nádirigók nem élénkítene meg környékét? Még a fenséges Hortobágy is kihalt, sivár, elszomorító sivatag volna, ha olykor egy-egy falka vadlúd, tüzök, daru, szélkiáltó nem szelné keresztül végtelen kékellő kupoláját. Az erdő is csak úgy igazán erdő, ha harkály kopácsolása, pinty, csiz, tenglicz fűttye, dala zavarja meg csendjét.

De nemcsak a természet szépségének növelésére, kiegészítésére való a madár, nemcsak gyönyörködteti az embert, hanem hasznos, nélkülözhetetlen munkatárs is, a mely nélkül híjába volna minden fáradság, a fergek, bogarak elpusztításának mindent, kopaszszá, sivárrá tennének erdőt, mezőt, kertet egyaránt.

S hogy ez így van, újabban a madarak szemmel látható megfigyatozásával, megdöbbenve veszik észre s a kormányok és egyesek is igyekeznek a madárság pusztulásának eljét venni. Ez indította mindenre kiterjedő figyelmű földmívelési miniszterünket, *Daranyi* Ignácot is arra, hogy népszerű könyvet írasson erre igazán hivatott, kitűnő tudósunkkal, *Herman* Ottóval, mely könyv a madarak rendkívüli fontosságát megismertesse a földmívelő néppel s megszerettesse azzal a levegő kedves szárnyasait.

El is készült a könyv s «A madarak hasznáról és káráról» ezim alatt most hagyta el a sajtót. Hozzá *Csörgei* Titusz rajzolt száz pompás képet, melyek közül most mi is bemutatunk néhányat.

Hogy miképp van a könyv megírva, arról szinte felesleges volna beszélni, hiszen eléggé ismeretesek *Herman* Ottónak természeti munkái s ez új könyv is hasonló azokhoz: nagy tudomány, pompás előadás, zamatos magyar nyelv, az olvasó érdeklődésének lebilincselése.

A könyvből hadd álljon itt egy pár szemelvény.

A madarak hasznosságáról többek közt ezeket olvassuk:

Megszámlálhatatlan kincs az, a mit a czinegék, a poszták, a légykapók és mások pihe-nést alig ismerő szorgalma az okos gazdának jövedelmez. Mert a míg a legszemesebb és leg-szorgalmasabb gazda is csak nagyjából szedheti le a már nagyon is szemet szűrő hernyófészket, addig a hasznos madarak raja bujkálva, kopácsolva, kapdosva irtja mind azt a kártékony teremtet, a mit az ember meg sem láthat, a mihez hozzá sem férhet.

A picziny királykamadár (ökörsem) éven át három milliónál is több rovar emészt föl mindenféle állapotában: hol mint petét, hol mint bábót, hol mint kifejtett rovar, a mi pedig, ha szaporodáshoz jutna, megint töméntelenséget jelentene. A kék czinege nem is sokkal nagyobb; de éven át hat és fél millió rovar pusztít el; de azután még hol 12, hol 16 fiókot is fölnevel, a mi megint azt jelenti, hogy egy ilyen czinegecsalád huszonnégy millióig való rovar fogyaszt el, vagyis ennyinek kártételétől óvja meg a kertet, az erdőt és óvja mindenütt, a hol csak hozzá fér. A ki pedig tudatlanságból elfogja és elpusztítja ezt a szárnyas munkást, annyival károsítja a közvagyon, a mennyi rovar megmaradt, mert a czinegét, mely a rovarot elfogta volna, megölte!

A rovarok világa egyáltalában óriási hatalom, és ott, a hol a tudatlanság nem számolva irtja vagy csökkenti a rovarokat pusztító egyéb állatokat, a rovarkár évente, pénzben kifejezve, nem százazrekre, hanem száz milliókra rög. Húsz évvel ezelőtt talán szemébe nevettek volna annak, a ki ilyen mondot volna; de a mióta egy, pusztá szemmel alig látható picziny rovar, a fillokszera, tönkretette a leghíresebb szőlős vidékeket: megszűnt a nevetés és gúnyolódás.

Lehet tehát beszélni a madarak védelméről is. A rétségek és műveletlen, gazdátlan területek ősi idejében zengett Magyarországon a madarak énekétől, nyüzsgött fölük a levegő, a vizek és erdők rengetege.

Am ez napjainkban nagyon megváltozott és a rétek eltűnésével, lecsapolásával belévgott az eke az ősföldbe és véget vetett sok madartanyának.

Hogy szép, tiszta vetései táblákat nyerjenek, kivágták a legkisebb bokrot is és ezzel lassanként elvonták a leghasznosabb madaraktól a fészkeléshez szükséges alkalmatosságot, a mi pedig öreg hiba volt.

A régentén madárénektől zengő táj csendes, sőt néma lett; a szemet sem gyönyörködteti a madárnak üdítő szemlése — rossz dolog biz az!

Hozzájárul a délszakra élő népek — főképp az olaszoknak — lihetetlen madárpusztítása, táplálék ezeljából. Mindent elfognak, mindent megessznek — még legbizalmasabb barátunkat, a viskó füstifecskejét is! Gépen kötött óriási hálókál elrekesztik a völgyeket, a merre a fáradt fecskemadár vonul. És fel van jegyezve az emberiség gyalázatára, hogy három madárfogó pár óra alatt tizennégyezer fecskét hálózott össze és gyilkolt meg! A mi népünk pedig tavaszra kelve, várja ficsérkelő barátját; de az nem jön meg, mert régen betemetkezett kapzsi népek telhetetlen gyomrába!

Annál is inkább kell rajta lennünk, hogy mi védjük és szaporítsuk a jó ég szárnyas áldását, lelkiismeretünk megnyugtatóására, szemünk gyönyörűségére és gazdaságunk nagy hasznára.

Hogy a madarak szavát miként értelmezi a magyar nép, arról a következő kedves dolgokat mondja el *Herman* Ottó:

Hirtelen belép az udvarodba az idegen, vagy betéved a czellengő eb és azonnal megszólal a kakas. Szavát ekkor úgy értelmezi a Szilágyság népe, hogy azt mondja:

Ki kotoz itt?

Csakugyan, a kakasnak ez a szózata úgy hangzik, mint a kérdés — és az is. A nép eleven lelke emberi szóvá változtatja.

A pulyka nem is szól, hanem pityereg, már hogy a jércéje. Fázékony kicsinyeit vezetgetve, azt pityergi:

Csak úgy élünk csak-csak-csak!

Erre a fiak felelik:

Még egy ki-csitt-csitt-csitt!

Ekkor berzengésre fogja a pulykakakas, kerekét vág a farkával s oda lublul a jércének:

Kűdűlással is eltartalak!

Megbűg a duzz túlőfáján a fésűs galamb; a nép szerint azt mondja:

Van borunk!
Van borunk!

Erre a kút mellett fertő pocsolójából oda kiált a torkos kakas:

Csak csapra!
Csak csapra!

A galamb brukkolása megfelel a csendes örömmek, a melyet a gazda érez, mikor pin-czéje rendben van; a kakas hápogása megfelel a mohóságnak, melynek nem az okos gazdálkodáson, hanem a prédaságon jár az esze. A magyar ember eleven esze kétféle embert tükröztet a két különböző madár természetében és szavában; a takarékosat és a prédát.

És mikor a tél a kis barátczinegét az erdőből a gyümölcsösbe szorítja, a kis madár ernyedetlen szorgalommal keresgéli eledelét ott, az ágak hónaljában, a kéreg repedésében: csupa alvó bogárság az, mely fának, virágnak, gyümölcsnek kártékony ellensége. Ekkor a kis czinege keresgélés közben így szól:

Nincs, nincs, itt sincs!

A mikor pedig mégis csak talál valami iczipici alvó hernyócskát, petét vagy mást, ekkor ezt mondja:

Kicsit ér, kicsit ér!

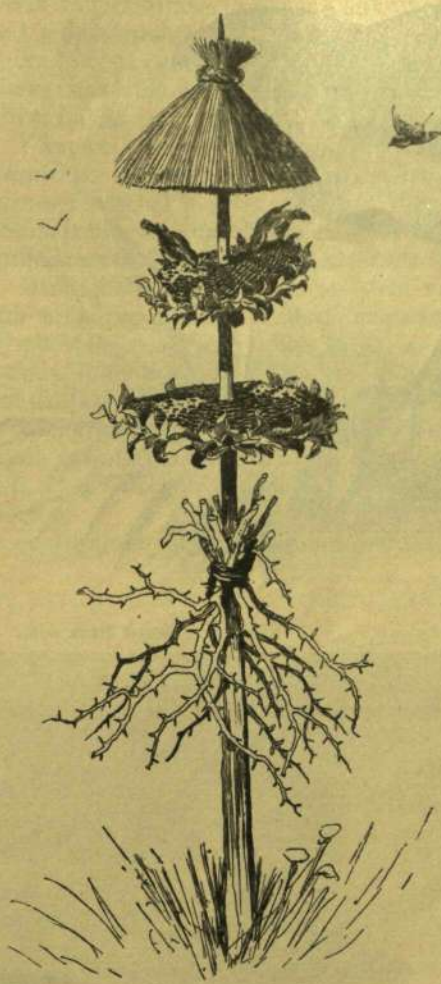
Jó későre, mikor már kitavaszodott, az erdő és a kert fái kilombosodtak, megjön távoli téli tanyájáról az aranysárga, feketével vegyes színű málkó, néhol sárgarigó is a neve. Nagyon szépen szól, akár a furulya méla hangja. És hát mit mond? A fiúnak, a ki fészket kerülgeti, azt mondogatja:

Kell-e dió fiú?

A fiú azt mondja: kell hát és követi a madarat, ki messzire elcsalja a fészket tájáról, aztán ott hagyja.

Beléavatkozik ez a gyönyörű madár a falu előjárósága, de még a szolgabírósa dögába is! Néha azt mondogatja:

Szolgabíró!

Madáretető.

Nagynéha azt is, hogy:

Jó a bíró!

De bizony nem egyszer azt is — tisztesség ne essék! — hogy:

Hunczut a bíró!

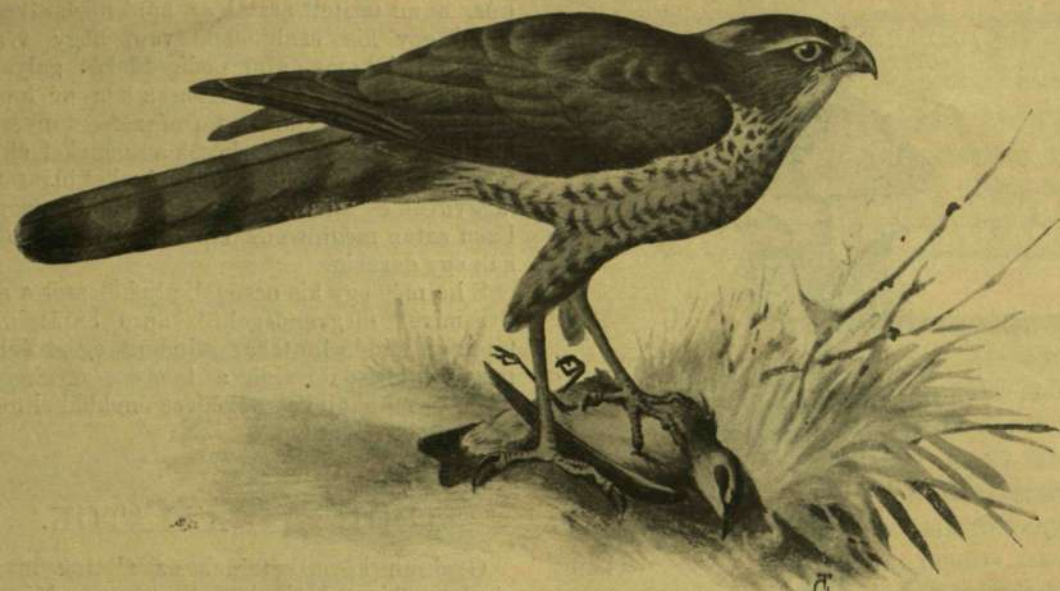
A könyvből bemutatott képek itt bővebb magyarázatra nem szorulnak, csak éppen a «madáretető»-re nézve említünk meg annyit, hogy az egész egy hosszú karóból vagy rúdból áll,

Jégmadár.

Függő-czinege és a fészke.

Karvaly.

Csörgel Titusz rajza.

kenyek a levegő nedvessége és nyomása iránt. A pók hálóját összehúzódik vagy kitágul a levegő vízgőztartalma szerint. A szűnyognak a nedvesség fokozza az életerejét, ezért van, hogy meleg, nedves időben van a legtöbb szűnyog s ilyenkor csipnek legmérgesebben, mert a fokozott életerővel fokozott étvágy is jár. A zöld-békáról ellenben már régen bebizonyították, hogy a tudománya mit sem ér s a létrán fel-alá mászkálása semmi kapcsolatban sincs az időjárással. Esőt szoktak jósolni abból is, hogy a halak föl-fölszökkennek a vízből. Ennek a magyarázata az, hogy ha meleg és nedves a levegő, megmelegszik a víz is, a mi a halaknak kellemetlen s ezért ugrálnak föl. Látni ezt a szobában tartott aranyhalaknál is, ha nagyon megmelegedett a vizük.

Rövid idővel előre tehát csakugyan megérzik az állatok az időjárás változását, ha nem tökéletes biztonsággal is. Az azonban már a mesék birodalmába tartozik, hogy viselkedésükből az egész évszakra nézve következtetést lehetne vonni. Ha a madarak ősszel korán elköltöznek, ennek nem az az oka, hogy korai, erős tél lesz, hanem az, hogy ezen évben hamarabb elfogyott a táplálékukul szolgáló mag, vagy rovar. Ha valamely évben korán jönnek vissza, az is azt jelenti, hogy téli tartózkodási helyükön kedvezőtlenek lettek rájuk nézve az állapotok, s nem az, hogy korai meleget várnak.

Az állatok egy része tehát csakugyan érzékenyebb a levegő változásai iránt, mint az ember s rövid időre, egynéhány órára még csak lehet

A szántóvető és a madár.

HERMAN OTTÓNAK A MADARAKRÓL ÍRT ÚJ KÖNYVÉBŐL.

annyira, a mennyire következtetni időváltozásra viselkedésükből, de már hosszabb időre nem tekinthetők profétáknak.

EGYVELEG.

* A Capri-szigeti kék barlangnak párja akad. Minnesota amerikai államban fedezték fel a tengerparton. A mészkőbarlangból a kilátás a víz színét pompás változatokban mutatja zöld és kék alakulásokban s úszáskor a testet ezüstös fény veszi körül a vízben.

* Drága karácsonyfa. Clements new-yorki milliomos, a ki Klondykeban gazdagodva meg, karácsony estéjén olyan fát állított fel, melynek minden ágán aranytömbök voltak diók és almák helyett s a fa alján arany 20 dolláros darabokból álló tekeres. A fa értékét 300,000 koronánál többre becsülték.

* Ezerhét száz nagyobb vendégfogadót számláltak össze közelebb Svájcban, s ezek évi jövedelmét 100 millió koronánál többre becsülik, a mi főképp a nyári turisták érszénéből kerül ki.

* Drága prém. Párisban nem rég adtak el árverésen egy 120 centiméter hosszú és 20 centiméter széles szibériai feketeróka-prémet 15,000 koronáért. Teljes elkészítése is nagy összegbe fog kerülni.

Túzok.

Csörgel Titusz rajza.

* Kiváló nyelvteljesége van egy Arghiri Stelio nevű krétai gyermeknek, ki jelenleg az enfieldi iskolában tanul. Csak 11 éves és már nyolcz nyelven tud folyékonyan beszélni. Teljesen árva; atyja Krétában egy felkelés alkalmával halt meg s a gyermek csakhamar Benghariba került, hol francia és később olasz iskolába jutott. Beszél anyanyelvén kívül törökül, oroszul, németül, francziául, olaszul, arabul és angolul. Ily korán talán még senki sem beszélt ennyi nyelven. A híres Pico delle Mirandolláról jegyezték fel, hogy 18 éves korában 20 nyelven beszélt, Crichton pedig 16 éves korában tíz nyelvet tudott.

* A kancsalságot a gyermekeknek nagyobb részt idegességéből eredő rossz szokás idézi elő; de hibásak lehetnek ebben a szülők s a gyermek környezet is. Különösen óvakodni kell, hogy a 3-4 hónapos gyermeknél, ki ekkor kezd figyelmesebben nézegetni, soha se álljanak a feje felett, hanem lehetőleg szemben, vagy lábainál, hogy a szem a helyes irányt megszokhassa. Elősegíti a kancsalságot az is, hogy a kis gyermeknek nagy haja homlokát részben befedi, később pedig, hogy az írásnál a papírt és rajztáblát ferdén tartják a gyermek szeme előtt, vagy nem ügyelnek arra, hogy az olvasókönyv 25-30 centiméter távolságban legyen a szemtől. Az iskolában a kereszteszett írkák, a bonyolultabb kézimunkák s más effélék is elősegítik a bajt, melyet, ha egyszer megerősödik, nagyon nehéz alaposan gyógyítani.

* A leghatalmasabb orgona jelenleg Sidney ausztráliai főváros városházában van. Értéke mintegy 400,000 korona; három évig dolgoztak rajta. Van e nagyszerű hangszerben öt mamale és 146 regiszter. A fűtatót nyolcz lőerejű gőzgép hajtja.

VADNAY ANDOR.

1859—1901.

Vadnay Andor azon politikusok közé tartozott, kik az igazságot nem a már megirt elméletek útmutatása alapján keresik, hanem a való életből, erős tehetséggel, meleg szívűkön, mely kedélyükön keresztül szűrlik le, és ebben van az ő igazi, hasznos értékük.

Megvolt benne mind az a tulajdonság, min a valódi publicista politikai karaktere épül fel: a helyzetnek gyors, de biztos áttekintése, annak oly formában való közlése, a mely vonzó és értékes keretét képezi azon igazságnak, a mit felmutatni akar.

Midőn a tettek terére lépett, abban a körben, melyben mint főispán munkált, erős bizalmat tudott kelteni azok lelkében, a kik őt követték, de ellentéteket is támasztott, mert erős egyéniség volt, birt az igazi egyéniség hatalmával. A dunántúlról, a közéletben onnan származott okos emberek sorába tartozott, abból az anyagból, mely oly sok, nagy erőt adott közéletünknek. Mint még egészen fiatal ember, tisztán szónoki ereje által Kecskeméten, tehát a hol ő idegen volt, képviselőséget vívott ki; s ezt a mandátumot nem akkori antiszemitizmusa, hanem imponáló képessége vívta ki számára. Szónoki ereje vetekedett írói képességével: mind a kettő mély és nem múló hatást tudott felidézni. Szónoklatainak egy része megyéjének közönségét nyerte meg, másik részét a korábbi időkbeli a képviselőház naplói tartják fön; emezek némelyikét szakszerűség, széles látkör, éles ítélet nagyra emelik, kivált azokat, melyekben közigazgatásunk rendezésének kérdését tisztázták átlátszóssággal és behatóan tárgyalja.

Nem rég megjelent könyve: „Az Alföldről” című, nevének írói oszlopot emelt, mert úgy hat, mint egy csörgedező tiszta forrás, mely oly írói tükröztet vissza, a ki hirtelen és egyszerre bevégzetten lép elénk. Az előadás bája és ereje kiváló íróink sorába emeli.

Midőn már a betegség tevékenységét gátolta, az utóbbi hetek alatt egy dráma írását kísérlete meg, melynek részleteit csak nevével és legjobb barátaival közölte, és a mely munka a kénytelen pihenés és nagy szenvedés némi enyhülését adta neki. De ezt már nem fejezhette be, a halál kivette a tollat kezéből.

Utolsó perceiben könnyes szemekkel, némán vett búcsút szeretett hitvesétől, mintha jelezni akarta volna, hogy fájdalmas itt hagyni alig felépült családi boldogságát, és kár megsemmisülni ilyen korán annak a nagy tehetségnek, a mit a sors neki osztályrészeül adott.

T. M.

A fenti sorokhoz még a következőket csatoljuk:

Vadnay Andor a zalamegyei Zánkán született 1859-ben, családjá régi birtokán.

Alig végezte iskoláit s alig kezdett szerepelni választott életpályáján, az ügyvédségben, Kecskemét egyik kerülete választotta meg 1882-ben az akkor még huszonhárom éves, feltűnően szép, deli ifjút országos képviselőnek. Majd 1884-ben Tapoleza küldötte fel az ország házába.

Jogi, nemzetgazdasági ismereteit a politikai élet izgalmai közt is folyvást megújítva gyarapította, a mi nem is maradt észrevétlen,

mert pl. mikor Hieronymi, mint belügyminiszter a közigazgatási reformmal foglalkozott, őt hívta meg miniszterterjeműre a reform anyagának előkészítésére.

Az 1894-ik évben Csongrád vármegye főispánjának nevezte ki, mely állásában érte most korai halálát is.

Főispáni teendőit szigorral, de szeretetteljes szigorral, lankadatlan buzgósággal végezte s minden tétből kiért, hogy annak rugója a rábizott megye, általában a magyar nép boldogulására való belső, szívbéli törekvés volt.

Mindjebban kezdtek ezt átérezni azok is, a kik működése iránt elsönte bizalmatlansággal viseltettek s egyre jobban nőtt azon tábor száma, mely megértette őt s csatlakozott nemes munkájában melléje. Az ő sikere volt az, hogy a csongrádmegyei rendkívül nehéz közviszonyok szemlátomást nyihltek s már láthatóvá lett a rég óhajtott közbéke hajnalának biztató derűje.

A legújabb időben számos értékes, ország-

lefutó idegekre is nyomást gyakorolt s a hanglmez részleges bennulását okozta, minek következtében rekedt, suttogóvá lett hajdan oly erősen csengő hangja, de hogy ez a tágult ér oly hamar megreped — mert nyilván ez volt a halál oka — az nem látszott valószínűnek s váratlanul gyorsan következett be.

Hiszen halála előtt való nap még névnapon volt Szentesen, Csató Zsigmond alispánnál, kedélyesen, jókedvűen időzött ott s e hó 3-án reggel is még felkelt ágyából, de gyengének érezvén magát, az orvos rendeletéből ismét visszafektült, a nélkül, hogy a vég bekövetkeztétől tartani lehetett volna. Estefelé azonban rosszul lett, szédülésről panaszkodott s már nyolcz óraker hitvese és orvosa karjai közt kiadta a lelkét.

A halál híre nagy részvétet keltett ország-szerte mindenütt, de legmeghatóbban nyilatkozott a gyász Szentesen, honnan koporsóját vagy tizenötezer ember kísérte ki a vasúthoz.

De vele jöttek utolsó útjára, a kerepesi-úti temetőbe is sokan a szentesiek, csongrádmegyeiek közül, közte több egyszerű földmives ember. Szomorú arczuk, a temetésre a társadalom minden rétegeiből összesereglett résztvevők nagy tömege, a tömérdek koszorú, nyilván hirdették: mit vesztett közéletünk Vadnay Andorban.

A LUDOVICZEUM ÜNNEPE.

A király fehér selyem-zászlót aján-dékozott a honvédségi Ludovika Akadémiának, mely tisztképző-intézetet emelkedett. A tiszti rangba lépő ifjak erre a zászlóra teszik le az esküt. A zászlót, mint a honvédségi zászlóknál, piros-fehér-zöld háromszöges sze-gély veszi körül; középen az angyalos országczímer van. A zászló föl-szen-telése nagy katonai pompával, a ki-rály, az uralkodó család több tagjá-nak jelenlétében május 8-án délelőtt ment végbe a Ludoviczeum parkjá-ban. A zászlóanya tisztjét Augustia főherczegnő, a király unokája vál-lalta el, ki gyönyörű himzett szala-got kötött a zászlóra.

Az ünnepély külsőleg is egészen nemzeti volt s még inkább azzá tet-ték az elhangzott beszédek.

A királyi lakból a Ludoviczeumhoz vezető hosszú útvonalat felfelbőgőzták s mindenfelé nagy csoportok várták a ki-rályt. A Ludoviczeum tágas környékét pedig nagy tömeg önzönlötte el. A külső kert bejáratánál nagy diadalívet állítot-tak ily felirattal: „Istennel, királyért és hazáért.” Ezen keresztül két bejáráson lehetett bejutni a belső parkba. Egy része a vendégeknek a főkapun ment be az ünnephez, más része jobbról a kerti kapun. Ezt a bejáratot nagyon izlése-sen díszítették föl. A kapu fölött hármias szobor-csoport áll. A középső alak Mária Ludovika királyné, kezében az intézet alapító levelével, jobbján József nádor, balján gróf Butler János, a Ludovika Akadé-mia legbőkezűbb alapítója. A homlokzatot pedig a királynénak az alapításkor tett következő históriai jelentőségű kijelentése díszítette: „Hirdesse a nem-zethez való vonzalmunknak emlékeztetést.” A kaputól jobbra és balra a falat Magyarország összes megyéi-nek színes czímerei, közül a király monogramjai ékesíték.

A parkban emelvényeket állítottak s egy görög stílusú kápolnát. Kilencez óra előtt kezdődött már a kocsi kivonulása. Egymásután érkeztek az orszá-gos, az udvari méltóságok; főpapok, a katonaság, polgári hatóságok képviselői, az országgyűlés tagjai, társulatok, egyesületek elnökségei, stb. A parkban helyezkedtek el a Ludoviczeum növendékei, honvé-d-századok, a Mária Terézia-ezred egy százada, hon-véd-huszárok, a bécsi Terézianum, a honvéd-had-apródi iskolák, a budapesti cs. és kir. hadapród-iskola és több cs. és kir. katonai iskola küldöttei. Leghátul egy felütő ágyú. A közönség utcaszerte éljenzéssel üdvözölte a minisztereket, ezek közt a betegségből fölépült báró Fejérváry honvédelmi minisztert. A parkban fölállított sátrak előtt rend-kívül színes kép fejlődött ki az egyenruhák, dísz-magyar és papi öltönyök közt.

Kevéssel 10 óra előtt érkezett a zászlóanya, Mária Augustia főherczegnő és Klotild főherczeg-asszony, kik az udvari sátorba vonultak, hol két növendék virágbokrákat adott át nekik. Pontban

VADNAY ANDOR.

Koller utódai fényképe.

A királyi sátor.

A kápolna-sátor.

A főméltóságok sátra.

Goszlethi fényképe után.

ZÁSzló-SZENTELÉS A LUDOVIKAI AKADEMIÁBAN. — A király a zászlószeg beverésére indul.

10 órakor, riadó kürtök, dobpergés közt jött meg a király, mögötte József, Frigyes és József Ágost főherczek és a tábornokok. A király először fogadta Nyíri ezredes, az intézet parancsnokának jelentését, végül a növendékszázalaj arcvonala előtt és aztán a sátorba ment, mely körül alabárdos koronőrök állottak. Ekkor megkezdődött a tábori mise, melyet báró Hornig Károly, veszprémi püspök tartott. Mise közben háromszor díszlővéseket adtak.

Mise után a növendék-zászlóaljzat oda vezényelték a sátor elé, a hol négyesgömb felállott. Most Hornig püspök a zászlótartóval az emelvényre lépett és beszédet mondott a hadi zászlóról, és az eskükről, főleg a katonai eskükről. Legyenek bátrak, vitézek, legyenek Ő Felsége a császár, az apostoli királynak magyar katonái, — hű, vitéz magyar harcosai!

Az éljenek lecsillapultával a zászlótartó kiterítette a zászlót a készen álló asztalra, hogy megkezdődhessenek a szegbeverés szertartása. Az első három szegbet báró Hornig püspök verte be ezekkel a szavakkal: «Isten dicsőségére.» Őt követték a király, az uralkodóház tagjai, az ország főméltóságai, a kőros hadügyminiszter, a főpolgármester, az akadémia tisztjei és növendékei közül minden évről egy. Mialatt a szegbeverés történt, a Püspök Dalárda Vághó Ignác szászados alkalmi költeményét énekelte, melyet Szabados Béla zenésített meg hatáson.

A szegbeverés után a zászlót Augustus főherczegnő, a zászlóanya elé vitték, a ki szalagot kötött a zászlóra s a következő szavakat intézte a növendékekhez:

«Szívem sugallatát követtem, a midőn mint zászlóanya forrón szeretett királyunk kegyelméből és a magyar honvédség iránt táplált rokonszenvem és szeretetem által indíttatva, Felséges Urunk legmagasabb bizalmának zálogára: e zászlóra, szalagot illesztettem. Kövessék hiven szent hivatásukat. Kövessék e jelégét: Istennel, királyért és hazáért!; kövessék ezt szívök utolsó dobbanásáig, utolsó csepp vérüket is legyenek készek érte föláldozni.»

Ekkor a zászlót magasra emelték, úgy hogy mindenki megláthatta. A főherczegnő által adományozott szalagokon e szavak vannak hímelve: «Istennel, Királyért és Hazáért».

Nyíri Sándor vezérkari ezredes, a Ludovika-Akadémia parancsnoka ezután a zászlótartó őrmester kezéből kivette a zászlót és jobb kezében tartva, erőteljes, a térség minden részébe elható érczes hangon hazafias beszédet intézett az akadémia növendékeihez, intvén őket a hűségre, a lángoló hazaszeretetre. A zászlót pedig e szavakkal nyújtotta át a zászlótartó növendéknek: «Kalauszoljon benneteket a hadak útjain, varázsolja lelki szeméik elé a honfi-erények és hősi feláldozás ragyogó példaképeit, vezessen el benneteket a hazaszeretettel szentelt oltáraihoz, fesse elétek a Moriamur! fenséges jelenetét, tanítson és buzdítson benneteket rendületlen királyhűségre és honszeretetre. Lelketek tükrén szívetekbe pillantván, látom, hogy ott már imádságra vált minden dobbanás. Nyissátok meg a templom ajtóit, szálljon világ a szolozsma, törje át a mennyég kárpitját, jusson el a magyarok Istenéhez, a ki hön szeretett királyunkat, első Ferencz József Ő Felségét igen soká éltesse. Eljen Ő Felsége a király! Eljen! Eljen! Eljen!»

Visszhangzott az éljen percekig. A szász növendék átvén a zászlót, a növendékek százada visszavonult első állásába. A honvéd tisztikar sorakozott a térség közepén, hogy tisztelgjen Ő Felsége előtt. A király is előbbre jött kíséretével. József főherczeg a tisztikar elé lépett, e szavakat intézte mély csend között a királyhoz:

«Császári és apostoli királyi felség! Ama magasatos atyai gondoskodásnak, melylyel felséged mindig hű katonáit túlárasztja, újabb jelét láttuk ma, mikor felséged a magyar királyi Ludovika Akadémia élére szent jelvényül egy zászlót tűzött, mely alá sereglednek ezentúl azok a fiatalok, kik hivatvák a magyar királyi honvédség tisztikarát kiegészíteni. Felséges urunk! E jelvény nekünk, tiszteteknek, hű szolgálainak is szól, a kik — engedje meg felséged, hogy az igazi kifejezést használjam — tántoríthatatlan hűséggel és gyermeki szeretettel rajongva ragaszkodunk felséged imádott személyéhez és fohászodunk a mindenható Istenhez, hogy tartsa meg nekünk drága felséges urunkat az emberi kor vége határáig.»

A király meghatva hallgatta a beszédet, melyre a következőkben válaszolt:

«Teljes megelégedéssel és állandóan tudatában voltam azon érzelmeknek, a melyeknek magyar honvédségem érdeműs főparancsnoka az imént lelkesítő szavakban kifejezést adott. Szíves köszönet és kiváló öröm tölt el engem, hogy ma egy magasatos ünnep alkalmából önöket körülöttem összegyűlvé láthatom: úgy a reményteljes, magát a hadiszolgálatnak szentelő fiataloságot, mint olyan tapasztalt férfiakat, a kik tanítva, képezve és vezelve működnek komoly és nemes hivatásukban. Biztos vagyok abban, hogy önök közül senki sem fog lankadni az odaadó és minden katonai erényt felölölő kötelességteljesítésben, mely önöket a becsület és dicsőség útján vezérli. A Mindenható áldja meg a mi közös törekvésünket a haza javára!»

Nagyon ünnepélyes jelenet következett. A honvéd hadsereg főparancsnoka, József főherczeg magasra emelte kalpagját, utána az összes tábornokok, törzs- és főtisztek és az egész csoport hatalmas, háromszoros éljént kiáltott a királyra. A lelkesedés tüze elragadott mindenkit, magát a főherczeg is és a királynak láthatóan jól esett a hódolatnak ez a ritka szép nyilvánulása. Meghatva emelte kezét fövegéhez, hogy viszonzza a honvédség háláját, majd még egyszer odalépett József főherczeghez és kezét szorította vele.

Az ünnep utolsó pontja a díszmenet volt. A csapatok a király előtt, a ki mögött az egész tábornoki és tisztikar, valamint az összes méltóságok helyet foglaltak, díszmenetben elvonultak.

A király a díszmenet után, a katonaság és a közönség zúgó éljenzésétől kísérvé eltávozott, s utána a főherczegnők és főherczek.

Délután két órakor díszbéd volt az akadémia dísztermében, melyen résztvett József főherczeg, Frigyes főherczeg, József Ágost főherczeg, a toszkánai nagyherczeg, a tábornokok, törzstisztek és sokan a meghívott főrendek és politikusok közül. A növendékek részére a tornateremben terítették.

A lakomán az első felköszöntőt József főherczeg mondotta a királyra. Utána Krieghammer közös hadügyminiszter éltette a honvédséget. Erre a fel-

köszöntőre báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter válaszolt, köszönetet mondott báró Hornig püspöknek a zászlószenteléskor mondott beszédért, majd a közös hadügyminiszter rokonszenves szavaiért nyilvánított köszönetet. A hadsereg üdvére ürtette poharát. Frigyes főherczeg pedig magyar nyelven a honvédséget éltette, kívánva tovább fejlődését. Végül József főherczegre ürtette a poharat. József Ágost főherczeg is mondott még beszédet, szintén magyarul.

Az ünnepélyeket a bál fejezte be a Ludovika Akadémia termeiben. Az egész környéket kilágitották.

Legelőször jött Klotild főherczegnő, ki a bálanya tisztét vállalta magára. Tíz órakor pedig megérkezett a király is főhadsegével és egyenesen a táncterembe ment. A királylyal együtt jöttek József, Frigyes és Károly Ferdinánd főherczek, továbbá a miniszterelnök és a kabinettagjai. Alighogy Ő Felsége belépett a táncterembe, jelt adott a tánc megkezdésére. A király és József főherczeg a növendékek közül is többet megszólítottak. Ő Felsége másfél órát töltött a bálban. Az udvar eltávozása után vidám lakoma kezdődött. A mulatság virradatig tartott. A táncrend, melyet Morzányi dízműáros készített, a fölszentelt zászló kicsinyített mása volt.

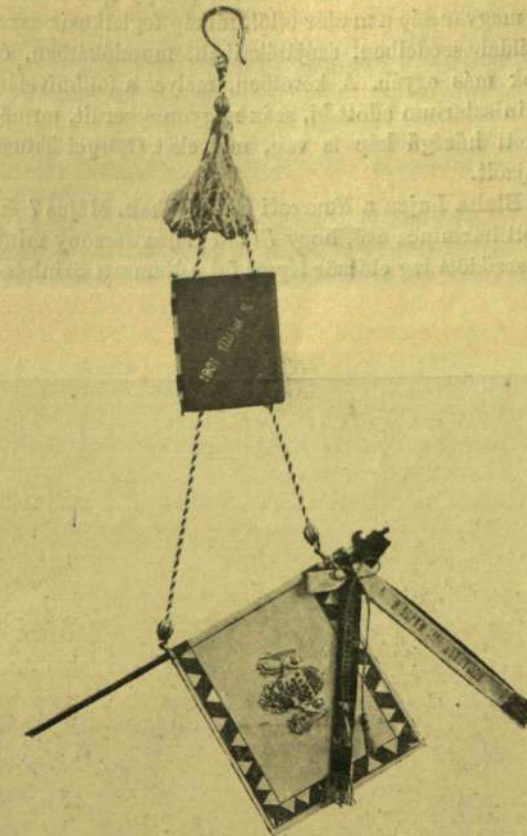
A MAGYAR TUD. AKADEMIA NAGYGYÜLÉSE.

Május 7-ikén kezdődött a Tud. Akadémia nagygyűlése, és 12-ikén ér véget a dísz-üléssel. A nagygyűlés többi ülései zártkörűek.

Az osztályok értekezlete. Az Akadémia három osztálya május 7-ikén tartotta külön-külön tanácskozásait, s megállapította a nagygyűlés elé terjesztendőket. Az osztályok megállapodásai rendesen magukban foglalják már a nagygyűlés határozatait. Mind a három ülésben nagy élénkség uralkodott.

Az I. osztályon volt az idén a sor, hogy a nagyjuttalom és a Marczibányi mellék-juttalom sorsa fölött döntsön. A nagy-juttalomra az osztály Beöthy Zsolt jelentése alapján Jókai Mór összes műveit, a Marczibányi-juttalomra Szász Károly Dante fordításának befejező kötetét, a «Paradicsom»-ot ajánlja. A Sámuel-díjat Kallós Zsigmond «A tagadás nyelvünkben» című a Magyar Nyelvőrben megjelent dolgozatának ítélte oda. A Bulgyovszky-díjat (hazafias órák) nem adták ki. Új pályakérdéseket is tűztek ki. Az osztály egyik főintézkedése volt, hogy az osztály-elnökségről lemondott Szász Károly helyét betöltse. Osztályelnökké Heinrich Gusztávot választották. Az új tagok ajánlásában pedig azt határozták, hogy az osztály rendes tagokat nem ajánl, ellenben levelező tagokul Katona Lajost és Kozma Andort jelöli.

A II. osztály a következő pályakérdések fölött döntött. A Deák Ferencz életrajzára kitűzött pályázatra csak egy pályamű érkezett. A pályázót új

A Ludovika akadémiai díszbáljának táncrendje.

pályaterv kidolgozására szolgáltatták fel, határidőül kitűzve 1902. szeptember 30-át. A Dóra-juttalomra beérkezett négy mű közül a IV. számú pályamű nyerte el a díjat. Az Ullmann-juttalmat (A járadék-birtokrendszer) nem adják ki, de mindkét pályázót megdicsérték. A második mű megfelelt volna, de időközben nyomtatásban megjelent. Az Ipolyi-juttalomból megbízták Bekefy Remigét «Magyarország művelődéstörténete az Árpádok alatt» című munka megírásával. Új pályakérdésekül kitűzték a következő juttalmakat: A Gorove-juttalomra: Adassék elő az Árpádok királyok udvartartásának története. A Vigyázó-juttalomra: Adassék elő a magyar hadi történet valamely nevezetesebb eseménye. A pesti magyar kereskedelmi bank alapítványából: Oly legjobb munkára, mely a közgazdasági életre vagy a pénzügyi gazdálkodásra gyakorlati fontossággal bíró valamely kérdést tudományos készültséggel tárgyal. A pesti magyar általános biztosító társaság alapítványára: Öknyomozó tanulmány a földhiteleiről. Osztályelnöknek megválasztották ismét Pauler Gyulát. Az osztály ajánlja: rendes tagnak Földes Béla lev. tagot, levelező tagoknak: Mariska Vilmost,

Zsögöd Benőt, Balogh Jenőt, Nagy Gézát és Kolányi Ferenczet.

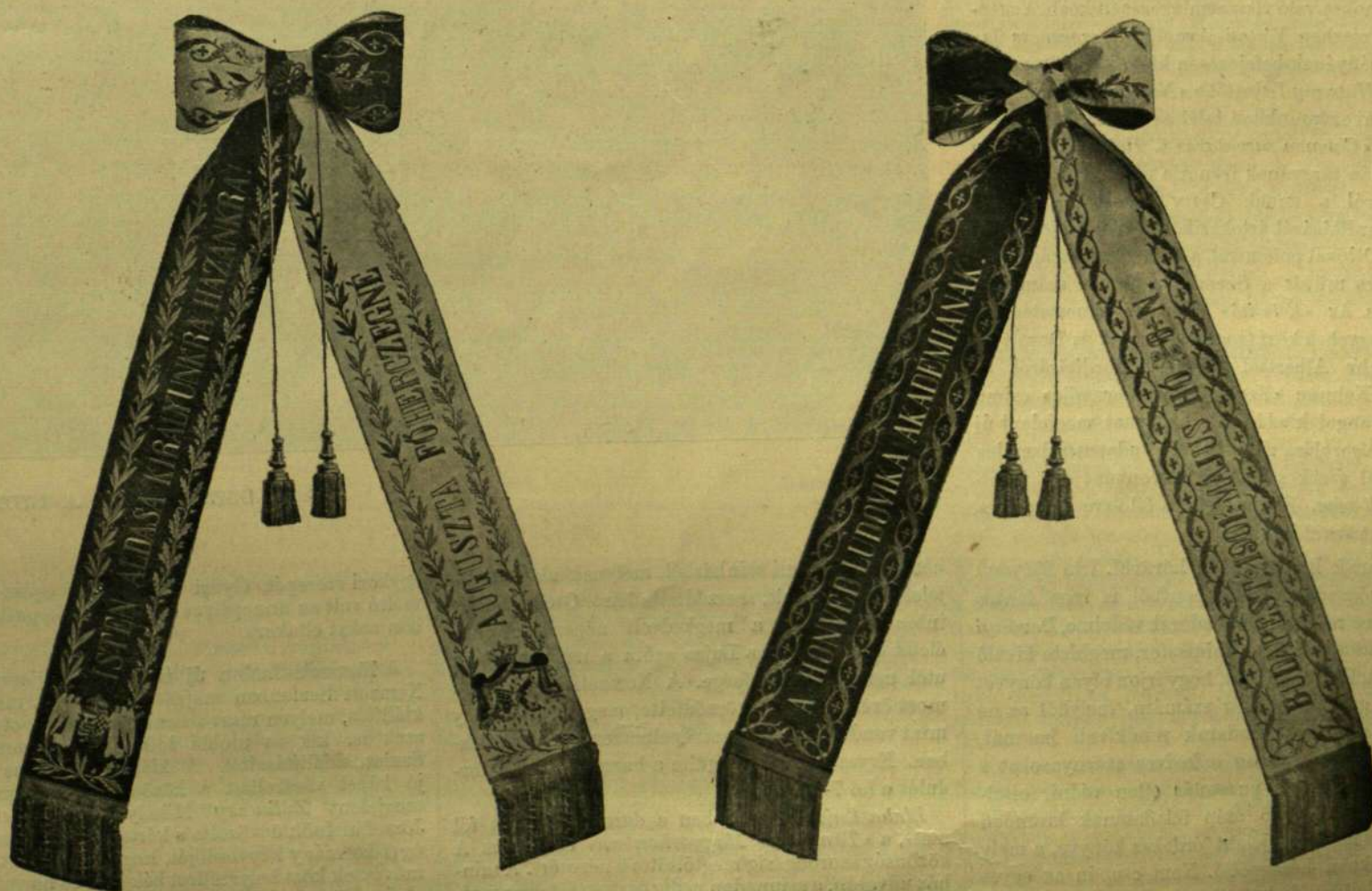
A III. osztály a következő pályakérdések fölött döntött: Fáy-pályázat: «Vizi útunk jövőjéről». Egy pályamű érkezett, mely népszerű munka ugyan, de nem felel meg a pályázati feltételeknek. A díjat nem adják ki. Új pályakérdésekkül kitűzték a következő díjakat: 1) Tomory-alapítvány, — mathematikai kérdés 2000 korona. 2) Léway-alapítvány, nyílt pályázat a mezőgazdaságból — 1000 korona. 3) Lukács-alap — a chemia köréből; nyílt pályázat. A tagsági helyekre az osztály a következőket ajánlja megválasztásra: rendes tagul Lóczy Lajost, levelező tagokul Beke Manót, Schlesinger Lajost és Istvánfi Gyulát. Végül egyhangúlag Thán Károlyt választották meg ismét osztályelnökkül.

Május 9-én az Akadémia igazgató-tanácsa tartott ülést báró Eötvös Loránd elnöke alatt. Néhány Szilágy József helyére Schlauch Lőrincz nagyváradi bíbornok püspököt választották meg igazgatósági tagnak. Bejelentették a gyűlésen, hogy Fehér Ipoly pannonhalmi apát tiszteletbeli tag 5000 forintos alapítványt tett. Az I. osztály indítványára elhatározta az igazgatóság, hogy segítsen fogja id. Ábrányi Kornélnak Liszt Ferencz magyarországi tevékenységéről szóló készülében levő művét. A pénztári jelentések és számadások voltak még az ülés tárgyai.

Az új tagok megválasztása a május 10-iki ülésre tűzött ki.

A nagygyűlés. Május 8-án délután kezdődött a tulajdonképeni nagygyűlés, melyen az osztályok együtt tanácskoztak, báró Eötvös Loránd elnöke mellett.

Főolvaszták Duka Tivadar tiszteletbeli tag üdvözlő levelét Londonból, azután Szily Kálmán főtitkár terjesztette elő a vasárnapi közlés programját, mely a következő: 1. Elnöki megnyitó beszéd, Eötvös Loránd báró elnöktől. 2. Jelentés az Akadémia 1900. évi munkásságáról, Szily Kálmán főtitkártól. 3. Széchenyi mint nemzetfejlesztő politikus, Gaál Jenő l. tagtól. 4. A szökevények, Mikszáth Kálmán levelező tagtól. — Az osztályok jelentései következtek ezután a jutalmakról. A II. osztálynál hirdették Dóra-juttalmat «A közraktárak» című pályamű nyerte, szerzője Szántó Menyhért földművelési miniszteri titkár. Az Ullmann-juttalomra beérkezett két közgazdasági mű közül az egyik, a melynek csupán azért nem adhatták ki a díjat, mert már megjelent a sajtóban, Fellner Frigyes dr. műve, a másik Milhoffer Sándoré. A III. osztályban a Rózsay-juttalmat Tanul Károly dr.-nak adták. A II. osztály indítványára elhatározták végül, hogy Brassey Sámuel arcképét a képes teremben felfüggesztik. Thanhoffer Lajos indítványára pedig elhatározták, hogy Mihálkovich Géza arcképét is megfestetik a terem számára.

A LUDOVIKAI AKADEMIA ZÁSzlÓJÁNAK SZALAGJA.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Miklós Elemér: «Rózsás szalmakalap». Első verskötete ez egy tehetséges fiatal költőnek, kinek nevével már lapunkban is találkozott az olvasó. A fiatalság úde hangjai csengenek ki belőle. Egy-két hosszabb lélekzetű költeményen kívül csupa apró kis dal van a könyvecskében, egy ifjú szív gyöngéd érzelmének visszhangjai. A szerelem és a vallásos hit a dalok tárgyai, ezekről énekel a költő egyszerű, közvetlen hangon. Itt-ott még egyenetlenséget, kezdetlegességet találunk költszetében, — még csak most tanul röpdlni s nem mindig oda jut el, a hova indult. Költeményeit azonban kedvessé teszi az, hogy mögöttük mindig ott látjuk a költő rokonszenves egyéniségét s egy-egy fordulában, ötletében a költői tehetség fölesíllanását. Egy-két költeményében, mint pl. a «Magdolna» című, melyet lapunk is közölt, tehetsége már teljes sikerrel érvényesül. A forma iránt is van érzéke; többnyire dallamosak, jól esendűlnek dalai. Mutatványul a kis kötet csinos előhangját közöljük:

Soha sem repültem szédítő magasban,
Nem vágytam a hegyre, a völgyben maradtam.
A völgyben maradtam teljes életemben,
Patak partján nyíló nefejeletet szedtem.

Hogyha itt-ott egy-egy kis virágra leltem,
Tiszta illatától megittasult lelkem;
Megittasult lelkem, égtem égi tűzben. . . .
. . . Kicsiny virágimát koszorúba fűztem! . . .

Vándortarisznyámat már szögze akasztva,
Hjába vágyom arra az első tavaszra!
De míg szemem hervadt koszorúmról téved
Átálmodom újra sok édes emléket!

Átálmodom újra, lelkemen keresztül
Sok rég hallott dallam újólag átrezdül;
Újra érzem üdvét a virágnak, dalnak
S sűgom: Boldog, kinek emlékei vannak!

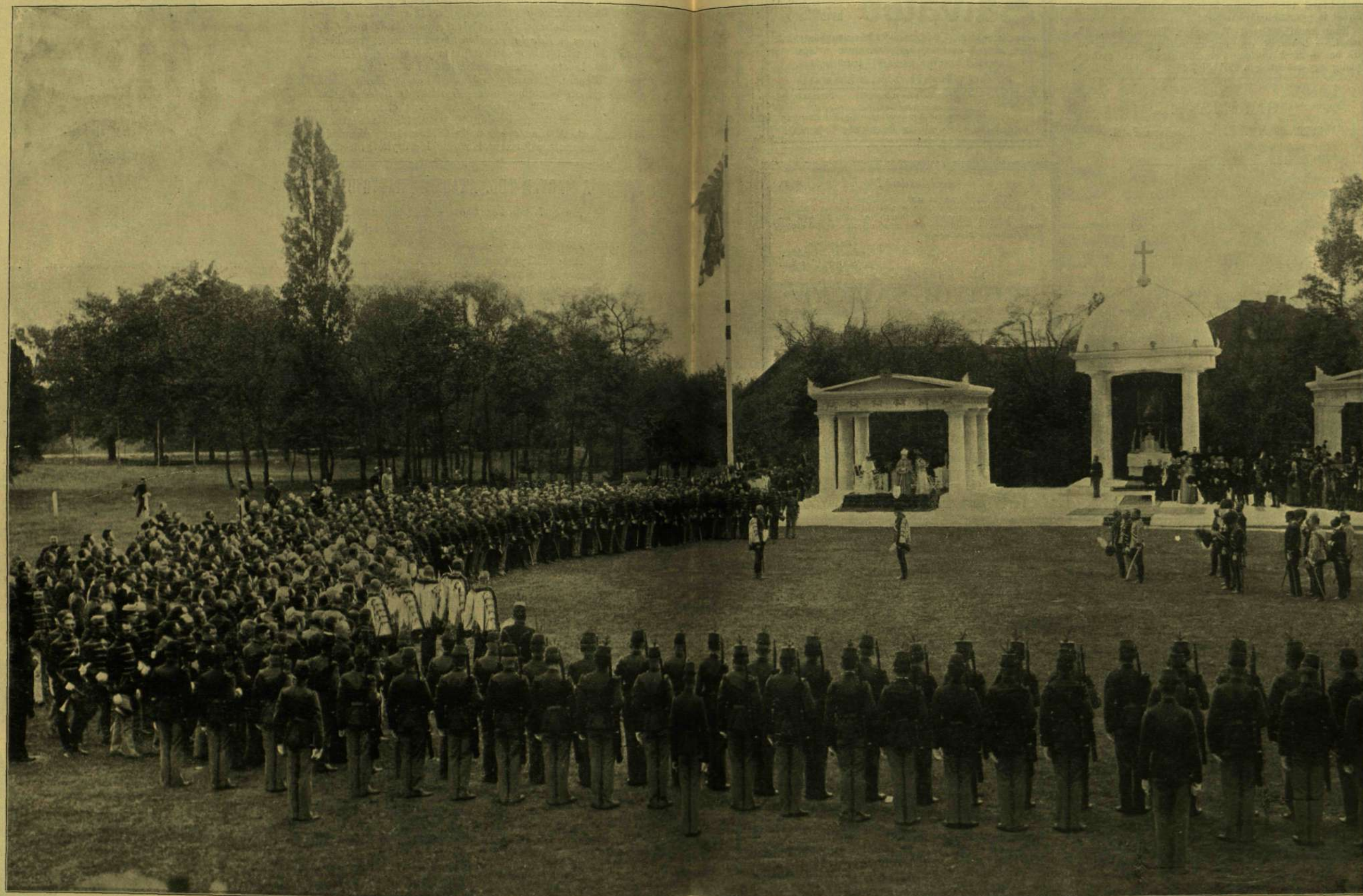
A Budapesti Szemle májusi számának első cikke *Kropf Lajostól* való, a ki az észak-amerikai Egyesült-Államoknak a magyar szabadságharc eseményeivel szemben tanúsított magatartását rajzolja. A kiválóan érdekes közleményből mai számunkban nagyobb részletet közlünk. A második cikkben *Kúnos Ignác* a *török irodalom fénykoráról* ír, a XV. és XVI. századi török irodalomról, jellemezve az akkor divott műfajokat s a kor nevezetesebb íróit. *Czimer Károly* bírálatának második közeleménye következik ezután, mely Szeged városának nemrég megjelent monografiájáról szól, e nagy terjedelmű munka egyes részei ellen több kifogást hozva föl. Egy névtelen író az észak-amerikai Egyesült-Államokra való visszaemlékezéseit közli. A szépirodalmi részben *Vértesi Arnold* «A szerencse fia» című regényének befejezésén kívül két költeményt találunk, *Hatvany Lajostól* a «Nagyanyám» címűt, melyet mai számunkban talál az olvasó, és *Hegedűs Istvántól* «Carmen saeculare»-t. *Heinrich Gusztáv* a Bánk-Bán tárgyának francia regénynyé való feldolgozásáról s ennek Csery Pétertől származó magyar fordításáról értekezik. *Méhely Lajos* pedig *Herman Ottó*val polemizál, a ki Magyarország denévéiről írt művét a Szemle legutóbbi számában megíráta. Az «Értesítő» rovatban ismertetéseket találunk, egyebek közt Goethe Herman és Dorottýájának *Lehr Alberttől* készített fordításáról és *Mikszáth Kálmán* «Szent Péter esernyője» című művének angol kiadásáról. A füzetet megjelent új könyvek felsorolása zárja be. A «Budapesti Szemle» *Gyulai Pál* szerkesztésében havonként egy füzetben jelenik meg. Előfizetési ára fél évre 12 korona. Egyes füzet ára 2 korona.

A madarak hasznáról és káráról. Írta *Herman Ottó*. Mezőgazdasági szempontból is igen fontos dolog levén a rovarral élő madarak védelme, *Daranyi Ignác*, földmívelésügyi miniszter, megbízta kiváló tudósunkat, *Herman Ottót*, hogy írjon olyan könyvet a magyar gazda-közönség számára, melyből az ne csak megismerje a madarak rendkívüli hasznát, hanem meg is szeresse e kedves szárnyasokat s igyekezzék azokat a pusztulás ellen védni, oltalmazni. *Herman Ottó* szép feladatának kitűnően megfelelt s most megjelent érdekes könyve, a mely irodalmunkban hűzágpótló. Nem csupán az egyes madarak leírása foglaltatik eme könyvben, hanem

kedvesen el van mondva benne: hogy gondolkozik a magyar nép a madár felől, mikép foglalkozik azzal példabeszédekben, szójátékaiban, mondókáiban, és sok más egyéb. A kötetben, melyet a földmívelési miniszterium adott ki, száz nagyon sikerült, természeti hűségű kép is van, melyeket *Csörgei Titusz* rajzolt.

Blaha Lujza a Nemzeti Színházban. Május 7-én volt harmincz éve, hogy *Blaha Lujza* asszony mint szerződött tag először lépett föl a Nemzeti Színház-

kertté, szelődás előtt itt ment végbe a meleg, szíves üdvözlés. Az öltözékből vezették a művésznőt a színpadon összegyűlt közö, hol *Beöthy László* igazgató köszöntötte szép szavakkal az intézet nevében, *Szigeti Imre* pedig a színház tagjai részéről. A mikor aztán az előadás megkezdődött, s *Blaha Lujza* megjelent a színpadon, a közönség vette át az üdvözlést. Dalai ép úgy csengtek, játéka épen olyan eleven volt ebben a mőkázó szerepben, mely csupa naivság és pajkosság, mint mikor először játszott. A harmincz év előtti előadásból már senki sem volt a színpadon. De *Rózsahegy* jól betöltötte Tamás;

ZÁSZLÓSZENTELÉS A LUDOVIKA AKADÉMIÁBAN. — A HONVÉD TISZTIKAR HÓDOLATÁNAK BEMUTATÁSA.

Goszlth fényképe.

ban. A debreczeni színházból, melynek akkor igen jeles társulata volt, szerződött báró *Orczy Bódog* intendáns, hogy a megkedvelt népszínművek életet öntsön. *Blaha Lujza* azóta a népszínműnek utól nem ért kitűnősége. A Nemzeti Színház ép most örökös tagül szerződött, megengedve, hogy mint vendég tovább is szerepelhessen a Népszínházban. Egyszersmind megülte a harminczadik évfordulót e hó 7-ikén.

Blaha Lujza ugyanabban a darabban lépett föl most, a «Tündérlak Magyarhonban» címűben. A közönség szorongásig megtöltötte a nézőtér. A színház udvarán, a színpadon pedig összegyűlt az intézet összes tagjai. A színpadot átalakították virágos-

egykori szerepét, Gyuri huszárt. Az egész előadás méltó volt az ünnepélyes estéhez, s a kopottas darabon sokat eltakart.

A Nemzeti Szalon új tálata. Az újjászervezett Nemzeti Szalonban május 4-ikén nyílt meg az új kiállítás, melyen részt vesznek számosan oly művészek is, kik az utóbbi időben visszavonultak a Szalon kiállításaitól. A kiállítás érdekes és sok jó képet vásárolhat a közönség. A megnyitáson megjelent *Zsilinszky Mihály* államtitkár *Vézi József* alelnök üdvözölte s kérte, mint a közoktatásügyi kormány képviselőjét, hogy a kiállítást, mint a művészek közt helyreállított békének és harmóniának első szöge zálogát nyissa meg és vegye jóakaró pártfogásába. *Zsilinszky* államtitkár azt felelte, meg

van ugyanis győződve, hogy a szenvedélyes versengés helyett ezentúl egészséges, nemes verseny fog élni a Szalon falai közt. Eljenzés követte e beszédet, a mely után az államtitkár megnézte a tálratot s annak sikerült volta fölött elismerésének adott kifejezést. A kiállításon egy sorozat látható gróf *Zichy Jenőnek* ázsiai utazására vonatkozó képekből is.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia május 6-iki ülésén *Szász Károly* elnökelt, mint az első osztály elnöke,

szavak kerültek a magyar nyelvbe. Ez a hatás meg-látszik az egykorú írókon is, Balassa, Zrínyi, Rozsnyai Dávid, Mikes Kelemen kitűnően tudtak törökül. A törökből átvett szavak jelentése a magyarban rendszerint kibővül. Pár száz szavat állított össze *Kunos*, a melyek a török nyelvből kerültek a magyarba; sokáig használatban is voltak, mígnem jelentésük lassanként, a török világ megszűntével elhomályosult.

A Történelmi Társulat május 2-iki ülése *Thaly Kálmán* elnöklésével ment végbe. *Ferenczi Zoltán* tartott előadást «Kossuth, Wesselényi és az úrbér»

most Budapesten, s a fényes mulatságok, estélyek egymást érik. A király e hó 2-ikán már kiment *Gödöllőre*, a hol naponként vadászni szokott, de hétfőn és csütörtökön reggel visszatért a budai királyi lakba az általános kihallgatásokra.

Ó Felsőe e hó 6-án külön kihallgatáson fogadta délelőtt *Károly* István főherceget, a ki Budapestre jött, hogy altengernaggyá való kineveztetését megköszönje, valamint báró *Fejérváry Géza* honvédelmi minisztert, a ki szintén köszönetet jött mondani a királynak azért a szíves jóakarató érdeklődésért, melyet vele szemben betegsége alatt tanúsított. A király a kihallgatások után az angol kisasszonyok intézetében tett látogatást, hol 1852 július 5-én volt utolszor. *Wlassics Gyula* miniszter, *Schlauch* bírhok-püspök és *Almásy Mária* főnőknő fogadták a királyt. Bemutatták az apácák legidősbjét is, a ki jelen volt a Felsőe ötven év előtti látogatásán is. A király megtekintette a helyiségeket, megnézte a kézimunkák kiállítását és érdeklődéssel kérdezősködött. A látogatás után *Gödöllőre* utazott, honnan május 8-án kora reggel tért vissza Budapestre a *Ludoviceum* ünnepére.

József főherceg és családja a mezőgazdasági kiállításon. Május 9-ikén délelőtt az iparcarnok kiállítását megtekintette *József főherceg*, *Klotild* főhercegnővel és *József Ágost* főherceg a feleségével. A fejedelmi látogatást *Daranyi* miniszter fogadta. *József főherceg* és családja csaknem két óra hosszúság időzött a mezőgazdasági kiállításon s mindvégig érdeklődéssel hallgatták az egyes osztályok vezetőinek magyarázatát. Hosszabbban időztek a vendégek *Herman Ottó* gyűjteményénél. *József főherceg* barátságosan beszélgetett a tudóssal. «Emlékszik, kérdezte, mikor fumei kertemben a sáskát fogta? No, azt nagyon tudományosan fogta meg.» Kézfogással búcsúzott el *Herman Ottótól*.

A főhercegnők látogatásai. *Frigyes főherceg* és családja budapesti időzése alatt az «Angol királynő» fogadóban lakott. Naponként látogatásokat tettek a kiállításokon, a színházakban. *Mária Jozefa* főhercegnő is több látogatást tett, így e hó 4-én az angol kisasszonyok nevelő intézetét látogatta meg.

Május 3-án *Izabella* főhercegné és leánya *Mária Krisztina* főhercegnő a Műcsarnok kiállítását nézték meg, a hol gróf *Széchenyi Gyula*, a király melletti miniszter kalauzolta őket. Este a főhercegnő és leánya a Nemzeti Színházban *Berczik Árpád* «Himfy dalai» történeti színművének előadását nézte végig. Gróf *Keglevich István* intendáns, ki *Beöthy László* igazgatót is bemutatta, átadta «Himfy dalai» illusztrált kiadását, melyet a főhercegnők meg is tartottak. Az előadás végeztével a főhercegnők gróf *Károlyi István* báljára mentek. — Május 4-én *Frigyes főherceg* és leánya *Mária Krisztina* főhercegnő az Országos Képtárban jelentek meg. Délután *Mária Jozefa* főhercegnő és két leánya *Frigyes főherceggel* és kíséretével megjelentek a Park-klubban. Hosszabb ideig tartózkodtak itt. Este fényes bál volt, melyben *Izabella* főhercegnő két leányával ismét megjelent. Előbb az *Opera Színházban* a «Hugonották» előadását nézték végig. A főhercegnők e hó 5-én a magyar nők iparművészeti kiállítását tekintették meg.

A gödöllői Erzsébet-szobor. A jövő vasárnap, május 19-én leplezik le *Gödöllőn* Erzsébet királyné szobrát a király és az uralkodó-család több tagjának jelenlétében. Az ünnepélyen az egész környék községeknek küldöttsége megjelenik. A szobrot, mely *Róna József* műve, már a múlt héten fölláttották a talapzatra.

A Műbarátok körének kiállítása. A «Műbarátok köre», mely a magyar művészeti életben igazán elsőkelő szerepet játszik, érdekes újítást próbál a műtárlatok rendezésében. A kör a Ferencziek-terén épült Király-bazárban helyiséget bérelt s ezt művészeti izléssel dívatosan ellátott lakássá alakította. A lakás öt helyiségében szebbnél-szebb bútorok és iparművészeti tárgyak, eredeti festmények és szobor a berendezés, de minden tárgy — eladó. *Andrássy* Tivadar gróf, ez eszme életre hívója, azt óhajta ez újítással elérni, hogy közönségünk útmutatást nyerjen, mikép lehet a műtárgyakat a lakásban érvényesíteni. Ez a terv sikerült is. A kiállítás előcsarnokból, ebőlől szalonból és tálrság szobából áll. Minden festmény-szobor, bútor-darab, szin játszó majolika, dísz-edények, szőnyegek, szövetek bórunkák a fényes, de izléssel kormányzott berendezés összhangját tárják föl.

Magyar nők iparművészeti kiállítása. A városi iparcarnokban e hó 3-ikán nyílt meg a magyar nők iparművészeti kiállítása, melyen festményeket, majolikákat, szőnyegeket, hímzéseket, a lakásberendezés művészi és izlése emelésére szolgáló tárgyakat és általában az iparművészet ágazatainak termékeit gyűjtötték össze. A kiállítás rendezéséért a Kossuth és Wesselényi jobbára ismeretlen levelei alapján az úrbériségben támadt eszmeáramlatokról a múlt század harminczas és negyvenes éveiben, a jobbágyság fölszabadulásáig. Majd *Thaly Kálmán* elnök indítványára elhatározták, hogy *Szilágyi Sándornak*, a társulat érdemes titkárának sirja fölé emelt emléket e hó 9-én avatják fel a kerepesi-úti temetőben.

MI UJSÁG?

A király Budapesten. A király és az uralkodó család több tagjának Budapesten időzése rendkívül élénkltette a fővárosi életet. A lóversenyek ideje is most van. A főúri családok mind együtt vannak

Idény április 15-től szept. végeig.

Keserű források, ivó és fürdőgyógymod.
A gyógyhely földet, esővízforrása kiütő eredményénél alkalmazható: 1. Bőrmosók folytan lekezelt lobos izad-
mányokkal; 2. Néha különösen metritis chronicalis;
még körülírt és hasábról való izadás; 3. Izadási vándorú;
a méhek helyzetváltozás, nemkülönben daganatok által elő-
idézett izgatottsági tüneteknél; hurutos állapotok és tisztultás
zavaroknál stb. 3. Az alhasi szervek bántalmainál: májhejk,
székanyós szerkezetek, stb. Zsírkórnel, S. Köszvényenl.

FÜRDŐ-ORVOS. Dr. POLGÁR EMIL
Egészséges fekvés, fél órányra a fővárostól, ké-
nyelmes lakások jó vendégül, zene, kád- és má-
ványfürdők, konyhai és szobai berendezésekkel.
Szendes villamos vasuti közlekedés.

A kocskik állomási helye: Ferencz József-ter., a régi
Lloyd épület előtt.

A gyógyhelyre vonatkozó bővebb felvilágosítást szivesen szolgál

8048 **MATTONI és WILLE Budapest.**

Foulard-selyem 65 kr.-tól

